

Ministerstwo
Spraw Zagranicznych
Departament Polityki Europejskiej

Sprawozdanie dla Przewodniczącego Komitetu do Spraw Europejskich z działalności Zespołu roboczego ds. koordynacji wdrażania Strategii Unii Europejskiej dla regionu Morza Bałtyckiego w Polsce w 2020 r.¹

Spis treści

1. Streszczenie.....	2
2. Rozwój SUERMB w roku 2020.....	3
3. Spotkania z udziałem Narodowych Koordynatorów (NK) Strategii UE dla regionu Morza Bałtyckiego.....	6
4. Koordynacja wdrażania SUERMB w Polsce.....	11
5. SUERMB a programy operacyjne.....	12
6. Zaangażowanie wybranych instytucji w SUERMB.....	23
7. Wnioski.....	36

Warszawa, 25 maja 2021 r.

¹ Zgodnie z par. 6 pkt. 5 Regulaminu Pracy Zespołu roboczego do spraw koordynacji wdrażania Strategii UE dla regionu Morza Bałtyckiego w Polsce z 18.11.2011 r. Narodowy Koordynator ds. SUERMB sporządza projekt rocznego sprawozdania z prac Zespołu dla Przewodniczącego Komitetu do Spraw Europejskich.

1. Streszczenie

Strategia Unii Europejskiej dla regionu Morza Bałtyckiego (SUERMB) jest pierwszą strategią makroregionalną UE utworzoną w 2009 r. Realizują ją kraje nadbałtyckie UE: Polska, Szwecja, Dania, Finlandia, Litwa, Łotwa, Estonia oraz północne kraje związkowe Niemiec. Istotą SUERMB jest zacieśnienie współpracy w regionie poprzez realizację 3 głównych celów: ochrony morza (*Save the Sea*), zwiększania spójności regionu (*Connect the Region*) oraz poziomu jego dobrobytu (*Increase Prosperity*).

Od czerwca 2015 r. realizowane są one w ramach 13 Obszarów Tematycznych (Policy Areas) i 4 Działań Horyzontalnych (Horizontal Actions)².

Polskie instytucje szczebla centralnego są współkoordynatorami trzech Obszarów Tematycznych SUERMB: (Biogeny – Ministerstwo Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej³; Innowacje – Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego⁴ oraz Kultura – Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego⁵).

Narodowy Koordynator SUERMB jest umiejscowiony w Departamencie Polityki Europejskiej Ministerstwa Spraw Zagranicznych.

Współpraca odbywa się na wielu poziomach: rządowym, regionalnym i lokalnym, z udziałem ośrodków badawczych i akademickich, regionalnych struktur współpracy, organizacji pozarządowych oraz biznesu.

W pierwszej połowie 2020 roku prezydencję w gronie Narodowych Koordynatorów sprawowała Finlandia, od lipca 2020 roczny cykl przewodnictwa sprawowały Niemcy.

W związku z pandemią covid-19 wszystkie spotkania i kontakty w ramach SUERMB od marca 2020 r., w tym spotkania Narodowych Koordynatorów oraz 11. Doroczne Forum Strategii, były realizowane w ramach wideokonferencji. Pomimo tych obiektywnych trudności, udało się podtrzymać intensywność współpracy interesariuszy SUERMB.

Rok ten był również niezwykle ważny ze względu na toczący się proces rewizji Planu Działania, dokumentu bazowego Strategii⁶. Pod koniec fińskiego przewodnictwa, Narodowi Koordynatorzy uzgodnili jego treść na poziomie krajowym, otwierając drogę do ostatecznej akceptacji dokumentu przez Komisję Europejską.

² Po zakończeniu rewizji Planu Działania SUERMB w 2021 r. Działania Horyzontalne zostały zlikwidowane.

³ Aktualnie Ministerstwo Infrastruktury.

⁴ Aktualnie Ministerstwo Edukacji i Nauki.

⁵ Aktualnie Ministerstwo Kultury, Dziedzictwa Narodowego i Sportu.

⁶ Plan Działania SUERMB: <https://www.balticsea-region-strategy.eu/action-plan>

2. Rozwój SUERMB w roku 2020

Nowe projekty flagowe

W 2020 r. Narodowi Koordynatorzy zaakceptowali włączenie do Planu Działania nowych projektów flagowych.

W ramach Działania Horyzontalnego Planowanie Przestrzenne (HA Spatial Planning):

- Capacity4MSP - *Strengthening the capacity of MSP stakeholders and decision makers.*

W ramach Obszaru Tematycznego Bezpieczna Żegluga (PA Safe):

- EMERGE - *Evaluation, control and Mitigation of the Environmental impacts of shipping.*

W ramach Obszaru Tematycznego Bezpieczeństwo Cywilne (PA Secure):

- BALTPREP - wzmocnienie gotowości, zdolności i szybkości reagowania na najważniejsze wypadki i katastrofy pojawiające się w regionie Morza Bałtyckiego.

Projekty Capacity4MSP oraz BALTPREP posiadają polskich partnerów.

III Sprawozdanie KE z realizacji strategii makroregionalnych UE (23.09.2020)

Sprawozdanie, opublikowane przez Komisję Europejską 23 września 2020 r.⁷, objęło okres od lipca 2018 r. do lipca 2020 r. Oceniono w nim aktualny stan realizacji czterech strategii makroregionalnych UE⁸ oraz przeanalizowano możliwe dalsze działania. Oceniono również rolę strategii makroregionalnych w realizacji nowych priorytetów UE w odniesieniu do ochrony środowiska, agendy cyfrowej, społecznej i gospodarczej. Wskazano na kluczową rolę powiązania priorytetów strategii makroregionalnych z funduszami unijnymi (*embedding*). Sprawozdanie KE odnosi się także do możliwych środków zaradczych, jakie mogą zostać zrealizowane poprzez strategie makroregionalne w kontekście kryzysu wywołanego pandemią covid-19.

Uzupełnieniem Sprawozdania jest dokument roboczy Komisji, w którym przedstawiono szczegółowe wnioski i spostrzeżenia nt. każdej z istniejących strategii, w tym bałtyckiej.

Podstawą dokumentów są informacje przekazane przez kluczowych interesariuszy, w tym Narodowych Koordynatorów, Koordynatorów Obszarów Tematycznych i Działań Horyzontalnych oraz ekspertów.

Konkluzje Rady ws. wdrażania strategii makroregionalnych UE (2.12.2020)

2 grudnia 2020 r. Rada Unii Europejskiej przyjęła Konkluzje ws. wdrażania strategii makroregionalnych UE. Konkluzje zostały wypracowane przez państwa członkowskie UE jako odpowiedź na trzecie Sprawozdanie z realizacji strategii makroregionalnych, opublikowane przez Komisję Europejską 23 września 2020 r. Prace nad tekstem toczyły się w ramach spotkań Grupy Przyjaciół Prezydencji ds. strategii makroregionalnych (Friends of Presidency) w dniach 23 października i 16 listopada 2020 r.

W Konkluzjach znalazło się m.in.:

- wezwanie do zakotwiczenia priorytetów strategii makroregionalnych w funduszach unijnych na lata 2021 – 2027. Wskazuje się w tym kontekście na szczególną rolę Komisji Europejskiej oraz państw członkowskich.
- Odwołanie do potrzeby optymalizacji struktury zarządzania strategiami, większego zaangażowania interesariuszy na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym, społeczeństwa obywatelskiego i ludzi młodych. Proponuje się także ustanowienie regularnych spotkań ministerialnych, np. na marginesie Dorocznych Forów.
- Podkreślenie roli strategii makroregionalnych w niwelowaniu skutków kryzysu wywołanego pandemią covid-19 oraz wkładu strategii w realizację europejskiej polityki rozszerzenia i sąsiedztwa.

⁷ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1600880135115&uri=CELEX:52020DC0578>
<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1600872212427&uri=CELEX:52020SC0186>

⁸ Istniejące strategie makroregionalne UE obejmują obszar: Bałtycki, Dunajski, Adriatycko – Joński i Alpejski.

- Odniesienie do możliwości utworzenia nowej strategii makroregionalnej.

Rewizja Planu Działania SUERMB

Rewizja Planu Działania Strategii UE dla regionu Morza Bałtyckiego została zainicjowana we wrześniu 2018 r. podczas przewodnictwa Danii w gronie Narodowych Koordynatorów. Była ona kontynuowana podczas całego przewodnictwa Finlandii (lipiec 2019 – czerwiec 2020 r.).

Decyzja o rewizji została podyktowana potrzebą dostosowania dokumentu do nowego okresu programowania 2021-2027 oraz zaktualizowania części celów i wskaźników, odwołujących się do poszczególnych obszarów. Rewizja jest także odpowiedzią na nowe lub narastające wyzwania w regionie, w tym stan środowiska, konsekwencje wzmożonej migracji oraz pandemię covid-19.

Podczas ostatniego posiedzenia Narodowych Koordynatorów w ramach fińskiego przewodnictwa (30 czerwca) udało się uzgodnić tekst Planu Działania, który został przekazany do Komisji Europejskiej do ostatecznej akceptacji. Konsultacje w ramach Komisji trwały do końca 2020 r.

Główne cele Strategii (*Save the Sea, Increase Prosperity, Connect the Region*) pozostały niezmienione. Narodowi Koordynatorzy zdecydowali jednak o kilku zmianach w zakresie struktury zarządzania SUERMB. Zlikwidowano Działania Horyzontalne, powołano Baltic Sea Strategy Point (BSP)⁹, który ma pełnić rolę *quasi* sekretariatu¹⁰ dla Strategii oraz dokonano systemowego wzmocnienia Grup Sterujących w ramach poszczególnych Obszarów Tematycznych. Jednocześnie zaktualizowano i ujednolicono zapisy dotyczące samych Obszarów Tematycznych.

Komunikacja

Wsparciem w zakresie komunikacji SUERMB zajmował się działający od 2016 r. projekt *Let's Communicate!* Jest on dofinansowany z Programu Interreg Region Morza Bałtyckiego. Liderem projektu jest Centrum Balticum z Finlandii. W projekcie uczestniczą partnerzy z Polski (Stowarzyszenie Pomorskie w UE - SPUE), Litwy, Norwegii i Łotwy. Celem projektu jest przedstawienie w sposób atrakcyjny i zrozumiały osiągnięć Strategii UE dla regionu Morza Bałtyckiego. W ramach projektu prowadzone są działania komunikacyjne, promocyjne i szkoleniowe¹¹.

W wyniku rekomendacji Narodowych Koordynatorów, projekt *Let's Communicate!* wdrożył w 2020 r. nowe priorytety w ramach działań komunikacyjnych, które miały lepiej odzwierciedlać zapotrzebowanie zgłaszane ze strony państw członkowskich. Nacisk został położony na redagowanie przykładów udanych projektów (tzw. *story telling/success stories*) oraz współpracę z Koordynatorami Obszarów Tematycznych w zakresie ujednolicenia redagowanych przez nich stron internetowych.

Ponadto Narodowi Koordynatorzy, na wniosek fińskiego przewodnictwa, podjęli decyzję, że projekt *Let's Communicate!* będzie kontynuowany do końca 2021 r., co pozwoli wypełnić lukę pomiędzy wejściem w życie nowego Planu Działania (początek 2021 r.) a realnym zainaugurowaniem Baltic Sea Strategy Point¹² (początek 2022 r.).

⁹ Działanie Horyzontalne *Planowanie Przestrzenne* zostanie przekształcone w Obszar Tematyczny, cele Działań Horyzontalnych *Klimat* i *Sąsiedzi* zostaną uwzględnione we wszystkich pozostałych OT (koordynacją tego procesu ma się w przyszłości zająć Baltic Sea Strategy Point); funkcje Działania Horyzontalnego *Zdolności* (HA Capacity) i projektu *Let's Communicate!* zostaną połączone w ramach Baltic Sea Strategy Point.

¹⁰ Zgodnie z zasadą „3 x nie”, w ramach współpracy makroregionalnej nie należy tworzyć nowych instytucji, stąd w odniesieniu do Baltic Sea Strategy Point nie używa się co do zasady sformułowania „sekretariat”. BSP ma funkcjonować na zasadzie projektu.

¹¹ *Let's Communicate!* jest administratorem oficjalnej witryny poświęconej SUERMB: <https://www.balticsea-region-strategy.eu/>

¹² BSP ma być również dofinansowany ze środków programu Interreg Region Morza Bałtyckiego.

11. Doroczne Forum Strategii UE dla regionu Morza Bałtyckiego (wydarzenie wirtualne, 20.10.2020)

Organizatorami Forum było fińskie miasto Turku oraz Sekretariat Rady Państw Morza Bałtyckiego we współpracy z Ministerstwem Spraw Zagranicznych Finlandii. Głównym tematem 11. Dorocznego Forum, pierwszego w historii SUERMB forum internetowego, było „Ku dekadzie innowacji i zrównoważonego rozwoju” (*“Towards a Decade of Innovation and Sustainability”*).

W wydarzeniu uczestniczyło ponad 800 osób. Forum zainaugurowali Prezydent Miasta Turku Minna Arve oraz Dyrektor Generalny Sekretariatu Rady Państw Morza Bałtyckiego Grzegorz Poznański. Przemówienia otwierające wygłosiła była prezydent Finlandii Tarja Halonen oraz Komisarz ds. Spójności i Reform Elisa Ferreira.

Pierwsza sesja plenarna (*Cooperating for innovation and sustainability – better together, even during pandemic!*) dotyczyła najbardziej efektywnych sposobów i obszarów współpracy w regionie, także w warunkach pandemii i wynikającej z niej ograniczonej mobilności. Podczas drugiej sesji plenarnej (*Working together, merging knowledge and skills! Emerging areas of joint, multidisciplinary actions*) dyskutowano m.in. o wnioskach, jakie można wyciągnąć z dotychczasowej współpracy podczas pandemii, w tym o potrzebie działań na rzecz grup szczególnie wrażliwych (m.in. osób starszych) oraz większego zaangażowania młodzieży. Trzecia sesja plenarna (*Shaping the prosperous, competitive and sustainable future of the Baltic Sea Region – what will guide us for the next 10 years?*) była poświęcona przyszłości SUERMB. Dyskusja skupiała się na rewizji Planu Działania, priorytetach programów operacyjnych w ramach Wieloletnich Ram Finansowych 2021-2027, współpracy z krajami sąsiedzkimi, zielonej transformacji oraz odbudowie gospodarki po pandemii.

We wrześniu i październiku 2020 r. Koordynatorzy Obszarów Tematycznych i Działań Horyzontalnych zorganizowali 13 warsztatów tematycznych, będących uzupełnieniem głównego programu 11. Dorocznego Forum. Tematy warsztatów objęły m.in. biogospodarkę, kulturę, gospodarkę o obiegu zamkniętym, zmiany klimatyczne i współpracę z sąsiadami.

W ramach wydarzeń towarzyszących Forum, miał także miejsce wirtualny obóz młodzieżowy, w którym wzięli udział młodzi ludzie zaangażowani we współpracę regionalną. Deklarację Młodzieży, wypracowaną podczas tego wydarzenia zaprezentowano podczas jednej z sesji plenarnych Forum.

Przemówienie zamykające Forum wygłosił minister spraw zagranicznych Finlandii Pekka Haavisto, podkreślając istotę SUERMB dla zrównoważonej przyszłości regionu Morza Bałtyckiego.

Działalność sieci współpracy Instytucji Zarządzających w ramach poszczególnych funduszy

W 2020 r. formalnie funkcjonowały 4 sieci w ramach:

- Europejskiego Funduszu Społecznego (*Baltic Sea Network - European Social Fund*);
- Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (*European Regional Development Fund Managing Authorities' Network – ERDF MA Network*);
- Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich EFRROW (*Baltic Sea Network European Agricultural Fund for Rural Development*);
- Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego (*European Maritime and Fisheries Fund*).

Spotkania nieformalnej Sieci Współpracy Państw Bałtyckich w zakresie Europejskiego Funduszu Społecznego (BSN-ESF)

BSN-ESF powstało w 2011 r. z inicjatywy Szwedzkiej Rady EFS w celu wzmocnienia współpracy ponadnarodowej pomiędzy Instytucjami Zarządzającymi, Pośredniczącymi i Wdrażającymi EFS w basenie Morza Bałtyckiego. Członkami Sieci są Estonia, Finlandia, Litwa, Łotwa, Polska, Szwecja, Wyspy Alandzkie i niemiecki kraj związkowy Hamburg. Wśród najważniejszych obszarów współpracy znajdują się: zatrudnienie młodych, włączenie społeczne i uczenie się przez całe życie.

Spotkania Sieci BSN-ESF w 2020 r. zostały zorganizowane czterokrotnie. Pierwsze z nich odbyło się 19 lutego w Brukseli. Spotkanie zostało poświęcone omówieniu postępów we wdrażaniu Strategii oraz planowaniu dalszych działań ukierunkowanych na zacieśnienie współpracy. Kolejne spotkania odbywały się w formie wideokonferencji. Pierwszym z nich było spotkanie 28-29 maja 2020 r., podczas którego podsumowano

dotychczasowe działania sieci oraz przekazano informacje na temat programów operacyjnych przygotowywanych na kolejny okres programowania. Omówiono również wpływ pandemii na identyfikację wspólnych wyzwań. 22 września 2020 r. zorganizowano webinarium, którego celem była wymiana informacji na temat realizacji projektów w dobie pandemii oraz wypracowanie planu wdrażania współpracy makroregionalnej w ramach nowej perspektywy.

3. Spotkania z udziałem Narodowych Koordynatorów (NK) Strategii UE dla regionu Morza Bałtyckiego

Spotkanie Grupy Wysokiego Szczebla ds. strategii makroregionalnych UE, Bruksela, 21.02.2020

Grupa Wysokiego Szczebla ds. strategii makroregionalnych UE (High Level Group, HLG)¹³ składa się z przedstawicieli wszystkich państw członkowskich UE oraz państw nieunijnych, które uczestniczą w strategiach makroregionalnych¹⁴.

HLG przewodniczy Dyrekcja Generalna ds. Polityki Regionalnej i Miejskiej Komisji Europejskiej (DG Regio). Mandat HLG obejmuje zapewnienie koordynacji i wymiany dobrych praktyk a także ocenę postępów we wdrażaniu poszczególnych strategii makroregionalnych.

Jednym z celów spotkania HLG w dniu 21 lutego 2020 r. była wymiana informacji nt. procesu wpisywania priorytetów strategii makroregionalnych do programów operacyjnych w ramach funduszy unijnych na lata 2021-2027 (*embedding*). Przedstawiciel KE poinformował, że powyższe zobowiązanie wynika m.in. z zapisów konkluzji Rady ws. realizacji strategii makroregionalnych UE, przyjętych przez GAC w dn. 21.05.2019 r.

Przedstawiciele prezydencji czterech strategii makroregionalnych¹⁵ zreferowali priorytety swoich działań, ze szczególnym naciskiem na prace związane z powiązaniem strategii z dokumentami programowymi w ramach nowych Wieloletnich Ram Finansowych.

W ramach SUERMB przedstawicielka fińskiej prezydencji w gronie Narodowych Koordynatorów wskazała na trwający proces rewizji Planu Działania Strategii oraz na potrzebę stworzenia zaplecza technicznego dla NK SUERMB, które zajmowałoby się także kwestiami związanymi z komunikacją. Kwestia promowania powiązań SUERMB z programami operacyjnymi jest realizowana przez koordynatorów Działania Horyzontalnego „Zdolności” w ramach spotkań regionalnych sieci instytucji zarządzających Europejskiego Funduszu Społecznego, Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego.

Przedstawicielka prezydencji serbskiej poinformowała, że od marca 2020 r. Macedonia Północna zostanie pełnoprawnym państwem członkowskim Strategii Adriatycko – Jońskiej. Przedstawicielka prezydencji chorwackiej podkreśliła wagę połączonych spotkań trio prezydencji czterech strategii dla poprawy efektywności ich wdrażania i zwiększenia spójności realizacji unijnych priorytetów w skali makroregionalnej (ostatnie takie spotkanie odbyło się 20.02.2020 r. w Brukseli, SUERMB była reprezentowana przez trio: Finlandia, Niemcy, Litwa). Prezydencja francuska wskazała na plany utworzenia w ramach Strategii Alpejskiej, wzorowanych na SUERMB, sieci instytucji zarządzających funduszami unijnymi.

Przedstawiciele Komisji Europejskiej poinformowali o rozpoczęciu prac nad trzecim raportem nt. wdrażania czterech strategii makroregionalnych, obejmującym lata 2018-2019. Podsumowano także zorganizowany przez Komisję I Tydzień Makroregionalny (17-21.02.2020 r.), jeden z 40 tygodni tematycznych

¹³ Aktualnie istnieją 4 strategie makroregionalne: najstarsza Strategia UE dla region Morza Bałtyckiego (utworzona w 2009 r.), a także strategie dla regionu Dunaju, Adriatycko-Jońska oraz dla obszaru Alp.

¹⁴ Strategiami makroregionalnymi jest objętych 19 państw unijnych oraz 9 państw nieunijnych: Albania, Bośnia i Hercegowina, Czarnogóra, Serbia, Lichtenstein, Szwajcaria, Mołdawia, Ukraina oraz od marca 2020 r. Macedonia Północna.

¹⁵ Finlandia przewodniczyła wówczas SUERMB, Chorwacja - Strategii Dunajskiej, Serbia - Strategii Adriatycko- Jońskiej, Francja - Strategii Alpejskiej.

organizowanych cyklicznie przez KE. Wiele wydarzeń w jego ramach nawiązywało do wzmacniania współpracy z państwami Bałkanów Zachodnich poprzez realizację strategii makroregionalnych.

Przedstawicielka KE odnotowała także, że priorytetowym zagadnieniem, uwzględnianym we wszystkich realizowanych przez KE politykach, w tym strategiach makroregionalnych, powinien być Europejski Zielony Ład. W tym kontekście przemówienie wygłosił David Nabarro, były doradca Sekretarza Generalnego ONZ ds. Agendy Zrównoważonego Rozwoju 2030 oraz zmian klimatu.

Spotkanie NK w Rydze, 4-5.02.2020

4-5.02.2020 w Rydze odbyły się dwa spotkania grupy Narodowych Koordynatorów: (1) - w gronie własnym, poświęcone rewizji Planu Działania SUERMB, działaniom komunikacyjnym w ramach SUERMB oraz przygotowaniom do 11. Dorocznego Forum w Turku; (2) – połączone spotkanie NK ze Wspólnym Komitetem Programującym (Joint Programming Committee) programu Interreg Region Morza Bałtyckiego na lata 2021-2027 (JPC IBSR), poświęcone przyszłej współpracy SUERMB z Programem IBSR 2021-2027.

Dodatkowo, na marginesie ww. spotkań polski Narodowy Koordynator odbył spotkanie z zespołem organizującym 11. Forum SUERMB w Turku w celu podzielenia się doświadczeniami z organizacji 10. Forum SUERMB w Gdańsku (12-13.06.2019).

Spotkanie NK, 7.05.2020 (wideokonferencja)

Głównym tematem dyskusji była rewizja Planu Działania Strategii w oparciu o projekt przedstawiony przez Finlandię, która przewodniczyła wówczas Narodowym Koordynatorom (FI PREZ) oraz Komisję Europejską (KE). Omawiana wersja została zredagowana przez KE oraz FI PREZ z wykorzystaniem rekomendacji konsultanta KE, który przez ostatni rok prowadził dialog z interesariuszami SUERMB.

W przedstawionym przed spotkaniem projekcie Planu Działania wyróżniono trzy części: (1) Ogólny opis Strategii - geneza, cele, kontekst strategiczny, sposób wdrażania, finansowanie; (2) Struktura Strategii i zarządzanie (tzw. *governance*) – zadania poszczególnych interesariuszy oraz opis wzajemnych relacji pomiędzy nimi; (3) Implementacja Strategii w ramach poszczególnych Obszarów Tematycznych.

Do najważniejszych zaproponowanych na tym etapie zmian należały: likwidacja działań horyzontalnych w ich dotychczasowym kształcie, utworzenie Baltic Sea Strategy Point (*quasi* - Sekretariat), ograniczenie roli KE, wprowadzenie 5-letniej rotacji Koordynatorów Obszarów Tematycznych, wzmocnienie roli Grup Sterujących w ramach Obszarów Tematycznych, wprowadzenie trio prezydencji NK.

Spotkanie NK, 27.05.2020 (wideokonferencja)

Głównym elementem uzgodnień Narodowych Koordynatorów były szczegółowe zapisy rewidowanego Planu Działania Strategii. Punktem odniesienia był drugi projekt, opracowany przez przewodniczącą NK Finlandię (FI PREZ) oraz Komisję Europejską w oparciu o uwagi państw członkowskich, zgłoszone podczas poprzedniej wideokonferencji NK (7.05.) oraz uwagi resortów państw członkowskich SUERMB.

W toku dyskusji, większość Narodowych Koordynatorów opowiedziała się za wzmocnioną rolą Komisji Europejskiej, zgodnie z zapisami Konkluzji Rady. Uzgodniono, że w związku z planami dotyczącymi zlikwidowania Akcji Horyzontalnych, ich tematyka zostanie szeroko uwzględniona w ramach wszystkich Obszarów Tematycznych. Na wniosek Polski, podjęto decyzję o zaproponowaniu bardziej elastycznego zapisu dotyczącego udziału resortów krajowych w Grupach Sterujących i przewodnictwa poszczególnych państw członkowskich w ramach Grup Sterujących oraz uwzględnienia w ramach zadań Baltic Sea Strategy Point wsparcia przy organizacji Dorocznego Forum.

FI PREZ zaproponowała, aby w roku 2021, a więc do czasu utworzenia Baltic Sea Strategy Point, funkcje dotyczące komunikacji i budowania zdolności przejął projekt *Let's Communicate*.

Spotkanie NK, 29-30.06.2020 (wideokonferencja)

Podczas ostatniego spotkania w ramach przewodnictwa Finlandii, Narodowi Koordynatorzy uzgodnili z niewielkimi zastrzeżeniami treść Planu Działania w oparciu o projekt, przekazany przez prezydencję 24 czerwca. Umożliwiło to przesłanie projektu dokumentu do Komisji Europejskiej, która zainicjowała procedurę konsultacji w ramach instytucji unijnych.

Narodowi Koordynatorzy zgodzili się na propozycję fińskiej prezydencji, aby w ramach Planu Działania funkcjonowały wyłącznie Obszary Tematyczne. Zgodnie z tą decyzją, Działanie Horyzontalne Planowanie Przestrzenne zostanie przekształcone w Obszar Tematyczny, a cele Działań Horyzontalnych Klimat i Sąsiedzi mają zostać uwzględnione we wszystkich pozostałych Obszarach Tematycznych. Koordynacją tego procesu ma się zająć nowoutworzony Baltic Sea Strategy Point. Funkcje Działania Horyzontalnego Zdolności (HA Capacity) i projektu *Let's Communicate!* zostaną połączone w ramach Baltic Sea Strategy Point (BSP), który ma pełnić rolę *quasi* sekretariatu dla Strategii.

Uzgodniono, że w ramach nowego Planu Działania, Koordynatorzy Obszarów Tematycznych muszą sporządzać Plany Pracy (tzw. Work Plans). Ponadto ze względu na objętość tekstu, do Planu Działania nie zostanie dołączona lista projektów flagowych (realizowanych i zakończonych). Wszelkie informacje na ten temat będą natomiast dostępne na stronie internetowej Strategii.

Spotkanie NK, 31.08.2020 (wideokonferencja)

Było to pierwsze spotkanie w ramach rocznego przewodnictwa Niemiec w gronie Narodowych Koordynatorów SUERMB (lipiec 2020 - czerwiec 2021). Niemiecki Narodowy Koordynator przedstawił plan prac i priorytety działania na najbliższy rok.

W ramach priorytetu „Governance”:

- wypracowanie zasad działania i sposobu wyłonienia Baltic Sea Strategy Point (BSP) oraz sposób integracji zadań działań horyzontalnych w okresie przejściowym w 2021 r. (a więc do czasu rozpoczęcia działania BSP w 2022 r.);
- aktualizacja dokumentu pn. „NCG Rules of Procedure”, który opisuje zakres kompetencji oraz mandat działania Narodowych Koordynatorów.

W ramach priorytetu „Capacity building”:

- dalsza koordynacja dyskusji nt. powiązania celów SUERMB z programami operacyjnymi w ramach przyszłych Wieloletnich Ram Finansowych (*alignment of funding, embedding*), także z wykorzystaniem sieci Instytucji Zarządzających (MA Networks);
- aktualizacja strategii komunikacyjnej SUERMB.

W ramach priorytetu „Action Plan” planowana jest finalizacja procesu rewizji Planu Działania oraz dostosowanie wszystkich aspektów funkcjonowania SUERMB do nowych zapisów zrewidowanego dokumentu.

W ramach priorytetu „Coordination with all macro-regional strategies” planowana jest lepsza koordynacja działań z pozostałymi strategiami makroregionalnymi UE¹⁶, m.in. w ramach cyklicznych spotkań trio prezydencji.

Przedstawiciel lidera projektu *Let's Communicate!* poinformował o gotowości do dialogu z NK ws. integracji zadań działań horyzontalnych Zdolności oraz Sąsiedzi, które oficjalnie zakończą działalność w grudniu 2020 r., zgodnie z zapisami zrewidowanego Planu Działania.

Narodowi Koordynatorzy odnieśli się do projektu wytycznych dotyczących funkcjonowania Baltic Sea Strategy Point, przygotowanych przez przewodnictwo Niemiec. W trakcie dyskusji NK zwrócili uwagę na: potrzebę zrównoważonego wsparcia BSP na rzecz podmiotów zaangażowanych w SUERMB (PAC, NK), doprecyzowania zapisów dot. wsparcia BSP przy organizacji Dorocznych Forów oraz realistycznego podejścia w zakresie liczby zatrudnionych w BSP.

Spotkanie NK z członkami Wspólnego Komitetu Programującego programu Interreg Region Morza Bałtyckiego, 23.09.2020 (wideokonferencja)

Głównym celem konsultacji Narodowych Koordynatorów z członkami Wspólnego Komitetu Programującego programu Interreg Region Morza Bałtyckiego (JPC IBSR) była wymiana informacji nt. potrzeb NK w zakresie

¹⁶ Strategie dla regionów: Dunajskiego, Adriatycko – Jońskiego, obszaru Alp.

wsparcia technicznego wdrażania SUERMB w przyszłej perspektywie finansowej¹⁷. Tłem spotkania były plany NK dotyczące utworzenia Baltic Sea Strategy Point (BSP), który od 2022 r. pełniłby funkcję *quasi* Sekretariatu na rzecz głównych interesariuszy Strategii.

Przedstawiciel niemieckiego przewodnictwa w gronie NK przybliżył członkom JPC IBSR najważniejsze elementy nowego Planu Działania. Poinformował o likwidacji działań horyzontalnych Zdolności, Sąsiedzi i Klimat oraz o planowanym przejęciu ich zadań przez BSP a częściowo także przez wszystkie obszary tematyczne. Przedstawił wstępne założenia dotyczące zakresu zadań BSP, które zostały wypracowane w gronie NK¹⁸. Wskazał na głosy p.cz. opowiadające się za pomocniczą rolą BSP (BSP nie powinien być obciążony zbyt dużą ilością prac organizacyjno - logistycznych). Wskazał, że nie jest planowany wzrost kosztów działania BSP w stosunku do dotychczasowych wydatków na działalność podmiotów, wykonujących zadania przyszłego BSP (szacunkowe wyliczenia to 2,6 mln EUR). Wskazał, że wstępnie planowane jest zatrudnienie ok. 4-5 osób. Wybór BSP ma się odbyć na zasadzie transparentnego i dostępnego dla wszystkich konkursu. Mają obowiązywać dotychczasowe reguły, stosowane przy projektach finansowanych przez IBSR (partner wiodący oraz co najmniej 2 partnerów ulokowanych w różnych państwach członkowskich). Zapewnił, że projekt *Let's Communicate*, wykonujący dotychczas działania komunikacyjne na rzecz SUERMB, a w okresie przejściowym w 2021 r. mający wykonywać dodatkowe zadania przejęte po działaniach horyzontalnych Zdolności i Sąsiedzi, nie będzie faworyzowany w procedurach konkursowych.

Reprezentant Komisji Europejskiej (DG REGIO) przedstawił stan konsultacji projektu zrewidowanego Planu Działania w ramach Komisji Europejskiej. Poinformował o wątpliwościach zgłoszonych przez służby prawne Komisji co do utrzymania części opisowej dotyczącej finansowania Strategii.

Przedstawiciel Instytucji Zarządzającej/Wspólnego Sekretariatu IBSR w Rostocku przedstawił stan prac nad nowym programem Interreg Region Morza Bałtyckiego na lata 2021-27. Wskazał, że Sekretariat analizuje wyniki konsultacji społecznych dotyczących zakresu tematycznego programu.

W toku dyskusji ustalono, że:

- konkurs na BSP ma być otwarty dla jak najszerszego grona potencjalnych interesariuszy (instytucji centralnych, samorządowych, regionalnych, akademickich, etc.). Szczegółowe kryteria konkursowe, które mają zostać wypracowane przez Narodowych Koordynatorów, będą podlegały akceptacji Komitetu Monitorującego IBSR.
- Nie ma planów co do zmian w zakresie sposobu finansowania pomocy technicznej z programu IBSR 2021-27 dla Koordynatorów Obszarów Tematycznych oraz Dorocznego Forum.
- Nie przewiduje się kontynuacji mechanizmu finansowego *seed money facility*.
- Przedstawiciel BSP mógłby brać udział w przyszłych połączonych spotkaniach NK i JPC IBSR.

Spotkanie NK, 8.10.2020 (wideokonferencja)

Lider projektu *Let's Communicate!*¹⁹, biorący udział w spotkaniu, zaprezentował propozycję nowego podziału zadań w ramach *Let's Communicate!* w związku z przejęciem dodatkowych funkcji w okresie przejściowym, przed utworzeniem Baltic Sea Strategy Point. Wszyscy dotychczasowi partnerzy opowiedzieli się za utrzymaniem zadań wykonywanych w projekcie. Dodatkowo partner z Norwegii²⁰ oraz Stowarzyszenie Pomorskie w UE zgłosili wolę podjęcia dodatkowych obowiązków.

Przedstawiciel niemieckiego przewodnictwa poinformował, że zgodnie z przewidzianym przebiegiem negocjacji Wieloletnich Ram Finansowych 2021-27, Sekretariat programu Interreg Region Morza Bałtyckiego (IBSR) planuje uruchomić nabór na Baltic Sea Strategy Point około sierpnia 2021 r. Ma on potrwać 2-3 miesiące. Zgodnie z takim harmonogramem, BSP byłby operacyjny około maja lub czerwca 2022 r., co tworzy półroczną lukę między zakończeniem projektu *Let's Communicate!* a uruchomieniem

¹⁷ Wsparcie techniczne m.in. dla Koordynatorów Obszarów Tematycznych oraz finansowanie Dorocznych Forów SUERMB pochodzą z programu IBSR.

¹⁸ Cztery obszary działania, tzw. *work packages* (*Management, Communication, Coordination, Capacity Building*).

¹⁹ Przedstawiciel Centrum Balticum (Turku, Finlandia).

²⁰ Viken County Council.

BSP. Wskazał, że w opinii Sekretariatu IBSR pożądana długość projektu (BSP) powinna wynosić 3 lata, z możliwością przedłużenia.

W toku spotkania ustalono, że środki dystrybuowane dotychczas w ramach mechanizmu *seed money facility*, w okrojonym zakresie zostaną przekazane Koordynatorom Obszarów Tematycznych, którzy będą mieli większą swobodę w przyznawaniu funduszy.

Przedstawicielka INTERACT²¹ wskazała na praktyczne aspekty zaangażowania Narodowych Koordynatorów w proces zakotwiczenia priorytetów SUERMB w programach operacyjnych, m.in. poprzez dialog na poziomie krajowym (z właściwym ministerstwem oraz regionami w przypadku Regionalnych Programów Operacyjnych). Odnotowała istotną rolę sieci Instytucji Zarządzających (ERDF, ESF, w pewnym zakresie także EMFF). Ważnym narzędziem w kontekście *embedding* powinny być także przyszłe Konkluzje Rady.

Przedstawiciel KE zaznaczył, że wszystkie programy operacyjne w przyszłej perspektywie muszą uwzględniać komponent międzynarodowy lub wskazać dlaczego nie mogą go uwzględnić. Programy operacyjne na szczeblu krajowym powinny odwoływać się do współpracy makroregionalnej. NK powinni w związku z tym zachęcać krajowe podmioty do udziału w pracach Sieci Instytucji Zarządzających.

Litewski Narodowy Koordynator przedstawił przebieg ostatniego spotkania trio prezydencji²² w ramach 4 strategii makroregionalnych UE (bałtyckiej, dunajskiej, alpejskiej, adriatycko - jońskiej). Uczestnicy spotkania wymienili się doświadczeniami w zakresie wsparcia zarządzania, także w kontekście pandemii covid-19 oraz *embedding*.

Komisja Europejska poinformowała o opublikowaniu trzeciego Sprawozdania z wdrażania strategii makroregionalnych UE, który objął okres od lipca 2018 r. do lipca 2020 r. PREZ DE poinformowała w tym kontekście o planach wypracowania ambitnych Konkluzji Rady.

Spotkanie Narodowych Koordynatorów i Koordynatorów Obszarów Tematycznych oraz Działań Horyzontalnych, tzw. Autumn Meeting, 3-4.12.2020 (wideokonferencja)

Spotkanie było okazją do wymiany informacji pomiędzy głównymi interesariuszami SUERMB. Przedstawiciel Komisji Europejskiej poinformował o zaplanowanym na początek marca 2021 r. II Tygodniu Makroregionalnym. Główny nacisk przy planowaniu wydarzeń w ramach Tygodnia będzie położony na udział ludzi młodych i przedstawicieli społeczeństwa obywatelskiego. Podczas Tygodnia odbędzie się posiedzenie Grupy Wysokiego Szczebla ds. strategii makroregionalnych (High Level Group) oraz spotkanie Trio Prezydencji 4 strategii.

Ponadto, nawiązując do Raportu z wdrażania strategii makroregionalnych z września 2020 r., Komisja Europejska zamówiła tzw. *shadow report*, który ma pokazać jak strategie makroregionalne są wdrażane z perspektywy społeczeństwa obywatelskiego.

W odniesieniu do prac nad nowymi programami operacyjnymi, przedstawiciel DG Regio (KE) wskazał, że przygotowywane przez państwa członkowskie projekty programów na nową perspektywę, wpływają w pierwszej kolejności do komórek geograficznych w KE. Następnie są opiniowane przez zespół odpowiedzialny za strategie makroregionalne, który zwraca uwagę na to, aby w programach znalazły się zapisy uwzględniające tę formę współpracy.

Polski Narodowy Koordynator zaproponował zorganizowanie w 2021 r. serii spotkań promujących nowy Plan Działania SUERMB. Ich celem byłoby zaprezentowanie nowych kierunków działań w poszczególnych Obszarach Tematycznych szerokiemu gronu interesariuszy w krajach zaangażowanych w SUERMB.

²¹ Program unijny, wspierający m.in. różne aspekty współpracy w ramach programów EWT.

²² W skład trio SUERMB wchodzi DE, FI, LT.

4. Koordynacja wdrażania SUERMB w Polsce

Krajowa koordynacja procesu rewizji Planu Działania SUERMB

Krajowa koordynacja procesu rewizji planu Działania SUERMB odbywała się w ramach wymiany korespondencji prowadzonej przez Narodowego Koordynatora z członkami krajowej sieci interesariuszy Strategii, głównie punktów kontaktowych ds. poszczególnych Obszarów Tematycznych SUERMB w ministerstwach i instytucjach podległych (*focal points*). Miała ona szczególne znaczenie na ostatnich etapach uzgadniania treści Planu Działania, która przypadła na maj i czerwiec 2020 r.

Spotkanie Narodowego Koordynatora z przedstawicielami Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej, 18.11.2020 (wideokonferencja)

Celem spotkania z przedstawicielami MFiPR była wymiana informacji nt. prac nad powiązaniem priorytetów SUERMB z przyszłymi programami operacyjnymi (tzw. *embedding*) oraz możliwości zwiększenia zaangażowania polskich przedstawicieli w prace sieci instytucji zarządzających poszczególnymi funduszami, przede wszystkim Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (*European Regional Development Fund Managing Authorities' Network – ERDF MA Network*) oraz Europejskiego Funduszu Społecznego (*Baltic Sea Network - European Social Fund*).

Warsztaty dla interesariuszy krajowych, 23.11.2020 (wideokonferencja)

23 listopada odbyły się wirtualne warsztaty nt. SUERMB dla polskich podmiotów zainteresowanych tą formą współpracy. Zostały zorganizowane w ramach aktywności Koordynatorów Działania Horyzontalnego Zdolności (HA Capacity) przez Związek Miast Bałtyckich we współpracy z polskim Narodowym Koordynatorem. Ich celem było przedstawienie możliwości oraz specyfiki współpracy makroregionalnej. Polscy interesariusze i beneficjenci Strategii zaprezentowali swoje doświadczenia z realizacji projektów w ramach SUERMB. Wskazano na zalety tej formy kooperacji. Uczestnicy mogli zapoznać się także z możliwościami uzyskania finansowania na projekty flagowe SUERMB.

Udział Narodowego Koordynatora w pracach Komitetu Konsultacyjnego do spraw Projektów Transnarodowych i Międzyregionalnych Programu Interreg Region Morza Bałtyckiego

W ramach prac Komitetu Konsultacyjnego do spraw Projektów Transnarodowych i Międzyregionalnych Programu Interreg Region Morza Bałtyckiego (IBSR), koordynowanego przez Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej, Narodowy Koordynator brał udział w konsultacjach projektów zgłaszanych w poszczególnych fazach naboru w ramach IBSR i mechanizmu finansowania załączkowego (*seed money*) oraz propozycji dotyczących przygotowania kolejnej edycji Interreg Region Morza Bałtyckiego. Narodowy Koordynator uczestniczył także w spotkaniu Komitetu na temat programów Interreg Europa Środkowa, Interreg Region Morza Bałtyckiego oraz Interreg Europa w kontekście nowej perspektywy finansowej (18 grudnia 2020 r.).

Udział Narodowego Koordynatora w pracach Grupy Konsultacyjnej ds. przygotowania programu Interreg Południowy Bałtyk na lata 2021-2027

Od drugiej połowy 2020 r. Narodowy Koordynator brał udział w pracach Grupy Konsultacyjnej ds. przygotowania programu Interreg Dania-Litwa-Niemcy-Polska-Szwecja (Południowy Bałtyk) na lata 2021-2027. Za koordynację prac Grupy odpowiedzialne jest Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej. Zadania Grupy miały charakter konsultacyjny i doradczy przy tworzeniu stanowiska delegacji polskiej na posiedzenia Wspólnego Komitetu Programującego, utworzonego przez pięć państw, które będą uczestniczyły w programie. W związku z dwoma posiedzeniami Grupy (27 października i 21 grudnia), Narodowy Koordynator przedstawił uwagi do kolejnych wersji projektu Strategii Programu Południowy Bałtyk 2021-2027 i propozycji priorytetów przyszłego programu w kontekście wdrażania SUERMB.

5. SUERMB a programy operacyjne

Krajowe programy operacyjne

Program Operacyjny Wiedza Edukacja i Rozwój 2014-2020 (POWER)

POWER 2014-2020 jest bezpośrednio związany z takimi obszarami tematycznymi SUERMB jak: Edukacja, Zdrowie oraz Innowacje. W ramach IV osi priorytetowej POWER (Innowacje społeczne i współpraca ponadnarodowa), realizowane są projekty dotyczące mobilności i współpracy ponadnarodowej. Projekty te mogą być realizowane z partnerami z państw UE z regionu Morza Bałtyckiego. Przykładem jest realizowany od 2018 projekt „Halo Aktywni 60+” - innowacyjne formy włączenia społecznego osób starszych z wykorzystaniem doświadczeń programu „Let us be active!”. W ramach osi II, Działanie 2.19 POWER (Usprawnienie procesów inwestycyjno-budowlanych i planowania przestrzennego - priorytet inwestycyjny 11i), realizowanych jest pięć projektów dotyczących zagospodarowania przestrzennego polskich obszarów morskich i portowych, których beneficjentami są Urzędy Morskie w Gdyni i w Szczecinie. Ich łączny budżet wynosi 11,5 mln zł.

Program Operacyjny Inteligentny Rozwój 2014 – 2020 (POIR)

Strategia UE dla regionu Morza Bałtyckiego jedną ze Strategii realizowanych w ramach Programu Operacyjnego Inteligentny Rozwój (POIR), który pośrednio przyczynia się do realizacji celu trzeciego SUERMB, tj. „Wzrost dobrobytu”. POIR ukierunkowany jest w szczególności na wsparcie sfery badawczo-rozwojowej, w tym powiązań biznesu z sektorem B+R oraz wzmocnienie tego sektora poprzez dofinansowanie infrastruktury badawczej i kadry naukowej. Celem Programu jest również wsparcie innowacyjności polskich przedsiębiorstw, a także zwiększenie ich konkurencyjności, współpracy na różnych płaszczynach i rynkach oraz ich rozwoju.

Realizacja celu trzeciego SUERMB skupia się również, podobnie jak POIR, m.in. na wzmocnieniu współpracy i aktywizowaniu szerokiego grona podmiotów, w tym ośrodków badawczych, akademickich oraz sektora przedsiębiorstw.

W ramach POIR na koniec 2020 r. liczba projektów pośrednio realizujących Strategię wyniosła 11 752. Całkowita wartość tych projektów wyniosła 14 156,39 mln EUR, w tym dofinansowanie z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego to 8 269,43 mln EUR. Do końca 2020 r. w ramach wszystkich projektów realizowanych w POIR zakończono realizację 3,9 tys. projektów. W ramach tych projektów osiągnięto dotychczas m.in. następujące efekty:

- 4813 zatrudnionych osób we wspieranych przedsiębiorstwach,
- 527 wspartych przedsiębiorstw w zakresie prowadzenia prac B+R,
- 517 wspartych przedsiębiorstw w zakresie wdrożenia wyników prac B+R,
- 960 przedsiębiorstw współpracujących z ośrodkami badawczymi,
- 714 wdrożonych wyników prac B+R,
- 179 wspartych laboratoriów badawczych.

Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko (POLiŚ)

SUERMB ma wielowymiarowe znaczenie dla POLiŚ 2014-2020, przede wszystkim z uwagi na zbieżność tematyczną interwencji, ale również koordynację i promowanie współpracy w obszarach wspólnego zainteresowania oraz wymiar terytorialny. Integracja Strategii z POLiŚ 2014-2020 dotyczy wszystkich trzech celów tj. związanych z ochroną morza, poprawą dostępności regionu oraz zwiększeniem dobrobytu.

Do końca 2020 r. liczba przedsięwzięć finansowanych ze środków POLiŚ, wykazujących związek z osiągnięciem celów SUERMB, wyniosła 1210. Wartość tych projektów to aż 131,1 mld PLN, przy wkładzie unijnym wynoszącym 64,6 mld PLN. Inwestycje te są realizowane w sektorach środowiska, transportu, energii, kultury i zdrowia. Dotychczas zakończyła się realizacja 493 projektów.

Program Operacyjny Polska Wschodnia 2014-2020 (POPW)

POPW to instrument wspierający 5 województw: warmińsko-mazurskie, podlaskie, lubelskie, podkarpackie i świętokrzyskie.

Przyczynia się do realizacji dwóch celów Strategii UE dla regionu Morza Bałtyckiego (SUERMB):

Celu 2 - Poprawa połączeń w regionie.

Celu 3 - Wzrost dobrobytu.

Cele te realizowane są przez projekty z trzech osi priorytetowych POPW: I, II i III, wpływające na rozwój innowacyjnej przedsiębiorczości w makroregionie oraz poprawę dostępności drogowej i kolejowej Polski Wschodniej zarówno o charakterze wewnętrznym (w ramach poszczególnych regionów), jak i zewnętrznym (połączenia z głównymi centrami kraju i UE).

Do końca 2020 r. z beneficjentami POPW, których projekty wpisują się w cele SUE RMB, podpisano umowy o wartości 11,7 mld zł, w tym środki EFRR wyniosły 7,8 mld zł.

Programy Europejskiej Współpracy Terytorialnej

Program Interreg Region Morza Bałtyckiego 2014-2020

Program Interreg Region Morza Bałtyckiego odgrywa znaczącą rolę w realizacji celów SUERMB, wspierając działania w obszarach innowacji, środowiska i transportu. Spośród 140 zatwierdzonych projektów, 60 regularnych oraz 6 stanowiących ich fazę rozszerzenia ma status projektów flagowych w ramach SUERMB. Dofinansowanie z programu dla projektów flagowych SUERMB wynosi 139 mln euro z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego.

Ponadto realizacji SUERMB służy 4. priorytet programu - Zdolność instytucjonalna w zakresie współpracy makroregionalnej.

W celu szczegółowym 4.1 ("seed money") program wspiera fazę przygotowania dużych projektów wpisujących się w Plan Działania SUERMB, oferując dofinansowanie na działania mające na celu opracowanie wniosków do różnych programów i instrumentów dostępnych w regionie Morza Bałtyckiego. W ocenę zgodności propozycji projektów z celami Strategii zaangażowani są koordynatorzy obszarów tematycznych i działań horyzontalnych (PAC/HAC) SUERMB. W czerwcu 2020 roku Komitet Monitorujący zatwierdził 37 projektów seed money złożonych w drugim naborze. Bierze w nich udział 18 polskich partnerów, w tym 2 w roli lidera, z łącznym dofinansowaniem w kwocie ponad 130 tys. euro. W sumie 62 projektom „seed money”, zatwierdzonym w dwóch naborach, przyznano dofinansowanie o wartości 2,6 mln euro z EFRR.

W ramach celu szczegółowego 4.2. „Koordynacja współpracy makroregionalnej”:

1. Program przyczynia się do osiągnięcia celów SUERMB, wspierając jej realizację pod względem technicznym. Program dofinansowuje projekty składane przez koordynatorów obszarów tematycznych (PACs) i działań horyzontalnych (HACs). W 2020 Komitet Monitorujący zatwierdził przedłużenie dofinansowania dla koordynatorów, oprócz Działań Horyzontalnych: Capacity, Climate i Neighbours, ponieważ projekt zrewidowanego Planu Działania SUERMB nie przewidywał ich kontynuacji. Z powodu pandemii w 2020 roku wszystkie 12 projektów wspierających koordynatorów SUERMB wystąpiło z wnioskiem o przedłużenie czasu realizacji o 6 miesięcy.
2. Program wsparł finansowo organizację 11. Dorocznego Forum SUERMB, które odbyło się wirtualnie w październiku 2020 r. Wydarzenie zostało przygotowane przez miasto Turku (Finlandia) oraz Sekretariat Rady Państw Morza Bałtyckiego we współpracy z fińskim MSZ.
3. Program dofinansowuje działania informacyjno-komunikacyjne związane z wdrażaniem Strategii. W listopadzie 2020 r. Komitet Monitorujący zatwierdził przedłużenie projektu "Let's Communicate!" ze zwiększonym zakresem zadań.

W 2020 r. toczyły się prace nad przygotowaniem programu Interreg Region Morza Bałtyckiego na lata 2021-2027. Wspólny Komitet Programujący opowiedział się m.in. za kontynuowaniem w nowej perspektywie wsparcia dla koordynatorów obszarów tematycznych SUERMB i za współfinansowaniem Dorocznych Forów SUERMB. Nowa edycja programu będzie również współfinansować Baltic Sea Strategy Point, który ma zostać wyłoniony w drodze naboru w 2022 roku.

Program Interreg Południowy Bałtyk 2014-2020

W 2020 roku Program Południowy Bałtyk był reprezentowany podczas 11. Dorocznego Forum SUERMB, w tym w debacie w ramach warsztatu: *Umbrella funding for small- and micro-scale cultural initiatives in the*

BSR, zorganizowanego przez koordynatorów Obszaru Tematycznego Kultura. Prezentowany był wówczas projekt „Art line”, współfinansowany z programu w perspektywie 2007-2013. Przedstawiciele Programu na zaproszenie VASAB wzięli także czynny udział w warsztacie: *Where Land and Water Meets in the Baltic Sea Region 2050*. Program był również promowany podczas Virtual Networking Village.

Oprócz działań informacyjno-promocyjnych Program Interreg Południowy Bałtyk realizował działania bezpośrednio wspierające rozwój makroregionu Morza Bałtyckiego. Większość z wdrażanych 64 projektów regularnych (w tym 7 projektów o statusie flagowych SUERMB: INTERCONNECT, BioBiGG, MORPHEUS, Baltic Sea Tourism Center, InnoAquaTech, Attractive Hardwoods, BBVET) przyczynia się do realizacji celów SUERMB, czego potwierdzeniem jest przeprowadzona przez zewnętrzną firmę na zlecenie Programu analiza społeczno-ekonomiczna. W badaniu wykazano silne powiązanie realizowanych projektów i ich efektów z SUERMB oraz nakreślono kształt przyszłego programu operacyjnego Interreg South Baltic 2021-2027 w synergii do aktualizowanej Strategii.

Regionalne programy operacyjne (RPO)

Dolnośląskie (RPO WD)

Regionalny Program Operacyjny Województwa Dolnośląskiego 2014-2020 w sposób pośredni wspiera realizację celów SUERMB. Dla zapewnienia spójności z celami Strategii, Instytucja Zrządzająca RPO WD monitoruje projekty realizowane w ramach Programu, sklasyfikowane wg kategorii interwencji, które wpływają na poszczególne cele SUE RMB.

W ramach RPO WD 2014-2020, łącznie do końca 2020 r. wdrażano 5 529 projektów, które w sposób pośredni realizują cele Strategii UE dla Regionu Morza Bałtyckiego. Wartość dofinansowania projektów ze środków UE wyniosła 1 754 819 061,41 euro (7 995 833 053,30 zł)²³, tj. 77,90% alokacji Programu.

Cel 1 Ocalenie morza

Realizowano 51 projektów na kwotę dofinansowania ze środków UE w wysokości 53 081 237,99 euro (241 864 660,89 zł), w zakresie obszarów:

- *Czysta woda w morzu*
- *Bogata i zdrowa dzika fauna i flora*

Projekty realizowane były w ramach Osi Priorytetowej 4 Środowisko i zasoby.

Cel 2 Rozwój połączeń w regionie

Realizowano 157 projektów na kwotę dofinansowania ze środków UE w wysokości 445 691 949,16 euro (2 030 795 366,37 zł), w zakresie obszarów:

- *Dobre warunki transportowe*
Projekty realizowane były w ramach Osi Priorytetowej 3 Gospodarka niskoemisyjna, Osi 5 Transport, Osi 6 Infrastruktura społeczna (rewitalizacja obszarów w zakresie tworzenia lokalnej sieci drogowej).
- *Wiarygodne rynki energii*
Projekty realizowane były w ramach Osi Priorytetowej 3 Gospodarka niskoemisyjna.

Cel 3 Zwiększenie dobrobytu

Realizowano 5 321 projektów na kwotę dofinansowania ze środków UE w wysokości 1 256 045 874,26 euro (5 723 173 026,06 zł), w zakresie obszarów:

- *Konkurencyjność na rynku globalnym*
Projekty realizowane były w ramach Osi Priorytetowej 1 Przedsiębiorstwa i innowacje, Osi 3 Gospodarka niskoemisyjna oraz Osi 4 Środowisko i zasoby.
- *Jednolity rynek*
Projekty realizowane były w ramach Osi Priorytetowej 1 Przedsiębiorstwa i innowacje, Osi 6 Infrastruktura społeczna oraz Osi 7 Infrastruktura edukacyjna.
- *Zmiana klimatu*

²³ *do przeliczeń zastosowano kurs EBC z dn. 30.12.2020 r., tj. 1 euro = 4,5565 zł.

Projekty realizowane w ramach Osi Priorytetowej 1 Przedsiębiorstwa i innowacje, Osi 3 Gospodarka niskoemisyjna oraz Osi 4 Środowisko i zasoby.

- *Strategia „Europa 2020”*

Projekty realizowane były w ramach Osi Priorytetowej 1 Przedsiębiorstwa i innowacje, Osi 2 Technologie informacyjno-komunikacyjne oraz Osi 8 Rynek pracy, Osi 9 Włączenie społeczne, Osi 10 Edukacja.

Kujawsko-Pomorskie (RPO WK-P)

W Regionalnym Programie Operacyjnym Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020 zaplanowano prowadzenie działań wspierających inicjatywy realizujące SUERMB, m.in. poprzez organizowanie konkursów ukierunkowanych na tego rodzaju projekty, ich dodatkowe punktowanie w trakcie przeprowadzanej oceny w oparciu o zatwierdzone przez Komitet Monitorujący RPO WK-P 2014-2020 kryteria wyboru projektów, preferujące inicjatywy związane z SUERMB. We wnioskach o dofinansowanie projektów składanych w ramach RPO WK-P istnieje możliwość wskazania komplementarności z dokumentami strategicznymi, w tym ze Strategią UE dla regionu Morza Bałtyckiego.

W 2020 roku został przeprowadzony 1 nabór pozakonkursowy dla priorytetu inwestycyjnego 6c Zachowanie, ochrona, promowanie i rozwój dziedzictwa naturalnego i kulturalnego (działanie 4.4 Ochrona i rozwój zasobów kultury schemat: imprezy kulturalne – edycja 2020), w którym zgodnie z przyjętymi przez Komitet Monitorujący RPO WK-P na lata 2014-2020 kryteriami, wymagane było powiązanie zaplanowanych do realizacji działań ze Strategią UE dla Regionu Morza Bałtyckiego:

- Projekt jest zgodny z typami projektów przewidzianymi do wsparcia w ramach działania/poddziałania (ocenie podlega, czy projekt dotyczy organizacji imprez kulturalnych, które wykazują znaczny wpływ na gospodarkę regionalną i znaczny wkład w osiągnięcie celów Strategii UE dla regionu Morza Bałtyckiego w ramach Obszaru Tematycznego Kultura).
- Wkład w realizację celów Strategii UE dla Regionu Morza Bałtyckiego (ocenie podlega, czy w danym wydarzeniu kulturalnym będzie prezentowany dorobek przynajmniej trzech krajów basenu Morza Bałtyckiego).

Ponadto w Województwie Kujawsko – Pomorskim realizowano dwa projekty w ramach programu Interreg Region Morza Bałtyckiego:

- Celem projektu **EMMA Extension** jest zwiększanie świadomości społeczeństwa w zakresie wykorzystania śródlądowego transportu wodnego w obsłudze przewozu towarów jako transportu najbardziej ekonomicznego i przyjaznego środowisku naturalnemu. W ramach projektu Województwo Kujawsko-Pomorskie odpowiedzialne jest za organizację i promocję dwóch pilotażowych rejsów kontenerowych na MDW E40 i E70 zaplanowanych na 2021 r. oraz wsparcie pozostałych działań projektowych takich jak: digitalizacja i wzmocnienie usług informacji rzecznej i ruchu statków, a także wspieranie nowych koncepcji logistycznych i działań pilotażowych poprzez lepszą integrację żeglugi śródlądowej i wdrożenie nowych usług²⁴.
- Projekt **COMBINE** skupia się na zarządzaniu i usprawnianiu transportu kombinowanego i intermodalnego w regionie Morza Bałtyckiego. Celem Województwa Kujawsko-Pomorskiego w projekcie jest pogłębiona analiza funkcjonowania przyszłego Węzła logistycznego Bydgoszcz, składającego się z Platformy multimodalnej Bydgoszcz-Solec Kujawski oraz Terminala Intermodalnego Bydgoszcz Emilianowo oraz obsługi towarów w ramach „ostatniej mili” – na potrzeby tych działań w 2020 r. opracowany został dokument „Koncepcja ostatniej mili dla Węzła logistycznego Bydgoszcz”, w którym przebadane zostały potoki ładunków transportowanych pomiędzy portami morskimi w Gdańsku i Gdyni a Węzłem logistycznym Bydgoszcz oraz między Węzłem a najważniejszymi ośrodkami gospodarczymi w Warszawie, Łodzi i Poznaniu i odbiorcami końcowymi w regionie Kujaw i Pomorza.²⁵

²⁴ <https://www.project-emma.eu/>

²⁵ <https://www.combine-project.com/en>

Lubelskie (RPO WL)

Konstrukcja RPO WL na lata 2014-2020 zakłada znaczną spójność z celami, obszarami priorytetowymi oraz działaniami horyzontalnymi Strategii Unii Europejskiej dla Regionu Morza Bałtyckiego. Działania podejmowane w ramach Osi Priorytetowych RPO WL 1-13 są spójne z założeniami Strategii, jednak ze względu na położenie geograficzne województwa lubelskiego, Program wpisuje się jedynie pośrednio w zagadnienia priorytetowe określone w Planie Działania SUERMB.

Do 31 grudnia 2020 r. w ramach kategorii interwencji realizujących cele SUERMB podpisano umowy o dofinansowanie projektów o łącznej wartości dofinansowania z UE wynoszącej 1 865 270 512,70 EUR (8 499 105 091,11 PLN), w tym:

- w ramach Osi Priorytetowych współfinansowanych w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego podpisano umowy o dofinansowanie projektów o łącznej wartości dofinansowania z EFRR wynoszącej 1 375 600 743,91 EUR (6 267 924 789,92 PLN);
- w ramach Osi Priorytetowej współfinansowanej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego podpisano umowy o dofinansowanie projektów o łącznej wartości dofinansowania z EFS wynoszącej 489 669 768,72 EUR (2 231 180 301,19 PLN).

Informacja na temat wkładu planowanych przedsięwzięć w realizację SUERMB znajduje się również w Regionalnym Programie Operacyjnym Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020.

Ponadto, w Urzędzie Marszałkowskim Województwa Lubelskiego w Lublinie funkcjonuje Regionalny Punkt kontaktowy ds. Strategii UE dla Regionu Morza Bałtyckiego, w ramach którego prowadzona jest działalność promocyjno-informacyjna na temat SUERMB m.in. po przez stronę internetową Urzędu²⁶. Przedstawiciele UMWL brali także udział w spotkaniach organizowanych przez Ministerstwo Spraw Zagranicznych, m.in. w warsztatach nt. Strategii (23.11.2020 r.).

Lubuskie (RPO-L2020)

RPO-L2020 realizuje założenia SUERMB w sposób pośredni, w szczególności w zakresie ochrony środowiska, wsparcia przedsiębiorczości i wzmocnienia innowacyjności gospodarki. Działania podejmowane w celu ochrony środowiska realizowane są poprzez zapewnienie funkcjonowania podstawowej infrastruktury wodno-kanalizacyjnej oraz uporządkowanie gospodarki odpadami. Identyfikacja projektów wspierających powyższe cele odbywa się poprzez ich dodatkowe punktowanie w procesie oceny, zgodnie z zapisami RPO-L2020.

Do 31 grudnia 2020 r. w ramach kategorii interwencji realizujących cele SUERMB podpisano umowy o dofinansowanie projektów o łącznej wartości dofinansowania z UE wynoszącej 722 379 998,08 EUR (3 291 524 461,25 PLN), w tym:

- w ramach Osi Priorytetowych współfinansowanych w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego podpisano umowy o dofinansowanie projektów o łącznej wartości dofinansowania z EFRR wynoszącej 537 037 437,18 EUR (2 447 011 082,53 PLN);
- w ramach Osi Priorytetowych współfinansowanych w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego podpisano umowy o dofinansowanie projektów o łącznej wartości dofinansowania z EFS wynoszącej 185 342 560,90 EUR (844 513 378,72 PLN).

Łódzkie (RPO WŁ)

W ramach RPO WŁ w sposób pośredni realizowane są wszystkie trzy cele SUERMB. Największe wsparcie skierowane jest w ramach Celu 3: „Zwiększenie dobrobytu”. Ww. cel obejmuje działania w sferze B+R, zwłaszcza w odniesieniu do regionalnych inteligentnych specjalizacji, transferów technologii i innowacji, rozwoju przedsiębiorczości, a także budowania kapitału ludzkiego i społecznego oraz wsparcia rynku pracy. Realizują go w ramach RPO WŁ następujące OP: I: Badania, rozwój i komercjalizacja wiedzy, II: Innowacyjna gospodarka, VI: Rewitalizacja i potencjał endogeniczny, VII: Infrastruktura dla usług społecznych oraz wszystkie 4 OP w ramach EFS.

²⁶ <https://www.lubelskie.pl/kategoria/aktualnosci-fundusze-europejskie/>

Do końca 2020 r. wartość podpisanych umów (dofinansowanie UE) wykazujących powiązanie z 3 celem SUERMB wynosiła 1 162 759 934,52 €.

Cel 2: „Rozwój połączeń w regionie” realizowany jest poprzez projekty dotyczące wspierania rozwoju systemów transportowych (OP III Transport) oraz inwestycje w zakresie gospodarki niskoemisyjnej (OP IV: Gospodarka niskoemisyjna). Wartość podpisanych umów (dofinansowanie UE) dla projektów wpisujących się w ww. cel na koniec okresu sprawozdawczego wynosiła 540 507 295,84 €.

Cel 1: „Ocalenie morza” znajduje odzwierciedlenie w ramach OP V: Ochrona środowiska, gdzie interwencja ukierunkowana jest m.in. na wsparcie projektów dotyczących gospodarki wodno-ściekowej oraz gospodarki odpadami. W ramach ww. celu podpisano umowy na kwotę (dofinansowanie UE) 61 160 866,34 €.

Reasumując, wg stanu na 31.12.2020 r. w RPO Wł 2014-2020 w ramach EFRR na projekty wpisujące się w realizację Strategii Unii Europejskiej dla Regionu Morza Bałtyckiego zakontraktowano kwotę (dofinansowanie UE) 1 297 511 018,86 €, natomiast w ramach EFS 466 917 077,84 €.

Małopolskie (RPO WM)

We wszystkich osiach priorytetowych (RPO WM 2014-2020) występują obszary komplementarne z celami ogólnymi SUERMB, wyjątkiem jest 13. oś priorytetowa Pomoc Techniczna. Na koniec 2020 roku wartość zidentyfikowanych projektów wpisujących się w kategorie interwencji określone dla celów SUERMB wyniosła 10 513 773 741,66 zł (wkład UE), w tym dla projektów EFRR 7 651 107 655,10 zł, oraz EFS – 2 862 666 086,56zł.

Na etapie wdrażania programu, komplementarność z SUERMB była uwzględniana przy konstruowaniu wyboru projektów dla konkursów. Takimi były konkursy w 6. osi priorytetowej Dziedzictwo regionalne (Poddziałanie 6.1.2), gdzie zastosowano kryterium: „Wkład w realizację celów Strategii UE dla Regionu Morza Bałtyckiego”. W jego ramach weryfikowano, czy projekt wykazywał wkład w realizację celów Strategii Unii Europejskiej dla regionu Morza Bałtyckiego, w obszarze zagadnienia priorytetowego: Kultura – Rozwój oraz promowanie wspólnej kultury i tożsamości kulturowej”.

W ramach 6. osi priorytetowej wspierane były przedsięwzięcia bezpośrednio realizujące SUERMB (projekty w ramach których podpisywano umowy o dofinansowanie). Dzięki temu dofinansowaniu, do końca 2020 r., realizowano projekty wspierające wydarzenia kulturalne, artystyczne i interdyscyplinarne odwołujące się do dziedzictwa kulturowego obszaru Morza Bałtyckiego oraz charakteryzujące się znaczącym potencjałem wizerunkowym i artystycznym. Realizowane projekty poprzez szerokie promowanie regionalnych produktów i kultury oraz przyciąganie znacznej liczby turystów krajowych i zagranicznych pozytywnie przyczyniły się do osiągnięcia celów SUERMB, takich jak zwiększanie dostępności zasobów kulturowych, promowanie dziedzictwa kulturowego, tradycji i historii regionu. Realizowane przedsięwzięcia zwiększały świadomość o regionalnych zasobach kulturowych i przyczyniły się do wzmocnienia tożsamości regionalnej. Do końca 2020 r. w ramach Poddziałania 6.1.2 RPO WM 2014-2020 zawarto 11 umów o wartości ogółem 31 750 291,22 zł, w tym wkład UE wyniósł 11 005 215,78 zł.

Mazowieckie (RPO WM)

Pomiędzy SUERMB a RPO WM 2014-2020 występuje komplementarność, poszczególne osie priorytetowe Programu są zgodne z celami ogólnymi SUERMB. Każda z Osi Priorytetowych RPO WM 2014-2020 (z wyłączeniem OP XI – Pomoc Techniczna) ma wpływ na realizację SUERMB, co oznacza, że zdecydowana większość wsparcia w okresie sprawozdawczym przeznaczona była na wdrażanie działań zbieżnych z celami SUERMB.

W 2020 roku zawarto 1574 umowy na realizację projektów w ramach kategorii interwencji komplementarnych z celami SUERMB. Wartość kontraktacji środków UE w ramach RPO WM 2014-2020 na realizację projektów zgodnych z SUERMB wyniosła w 2020 roku 1 969 087 958,82 zł.

W ramach EFRR zakontraktowano 1 692 132 803,19 zł, a w ramach EFS – 276 955 155,62 zł.

Największa wartość kontraktacji dotyczyła realizacji następujących kategorii interwencji w ramach RPO WM 2014-2020:

- w ramach VI osi priorytetowej - Jakość życia (kontraktacja środków UE: 865.240.883,40 zł); zakres interwencji 053 Infrastruktura ochrony zdrowia – 10 umów, na kwotę 865.240.883,40 zł (środki EFRR).
- w ramach VII osi priorytetowej - Rozwój regionalnego systemu transportowego (kontraktacja środków UE: 348.836.564,58 zł), dominujący zakres interwencji 030 Drugorzędne połączenia drogowe z siecią drogową i węzłami TEN-T (nowo budowane) - 2 umowy, na kwotę 312.840.083,78 zł (środki EFRR).
- w ramach IV osi priorytetowej – Przejście na gospodarkę niskoemisyjną (kontraktacja środków UE: 120.982.337,19 zł), dominujący zakres interwencji 016 Wysokosprawna kogeneracja i centralne ogrzewanie – 54 umowy, na kwotę 103.027.771,68 zł (środki EFRR).

Opolskie (RPO WO)

W ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Opolskiego na lata 2014-2020 realizowane projekty pośrednio przyczyniają się do osiągnięcia celów Strategii UE dla Regionu Morza Bałtyckiego. Są to projekty zarówno finansowane z EFRR (867 projektów) jak i z EFS (569 projektów) na łączną wartość dofinansowania z UE 818 407 264,42 euro.

Cel 1 Ocalenie morza – realizowany jest w ramach projektów z PI 6b (Obszar Tematyczny *Czysta woda w morzu*) oraz projekty dofinansowane w PI 6d (Obszar Tematyczny *Bogata i zdrowa dzika fauna i flora*). Od początku realizacji RPO WO 2014-2020 łącznie na dofinansowanie 76 inwestycji wspierających cel 1 przeznaczono kwotę UE w wysokości 40 100 396,88 EUR.

Cel 2 Rozwój połączeń w regionie – realizacja celu odbywa się pośrednio przy udziale projektów z zakresu rozbudowy infrastruktury drogowej i kolejowej. łącznie na inwestycje wspierające Obszar Tematyczny *Dobre warunki transportowe* przeznaczono 220 560 259,20 EUR w ramach 69 realizowanych projektów.

Cel 3 Zwiększenie dobrobytu – osiągnięcie celu realizowane jest zarówno ze środków EFS jak i EFRR. Od początku realizacji Programu łącznie dofinansowano 1 291 inwestycji zwiększających dobrobyt na kwotę dofinansowania z UE 557 746 608,34 EUR. W Obszarze Tematycznym *Konkurencyjność na rynku globalnym* realizowanych jest 365 projektów, m.in. z zakresu wsparcia nowych produktów i usług, wsparcia TIK, współpracy gospodarczej i promocji oraz ochrony dziedzictwa kulturowego i naturalnego.

Podkarpackie (RPO WP)

Ze względu na położenie geograficzne województwa, RPO WP wpisuje się pośrednio w realizację celów SUERMB.

RPO WP realizuje wszystkie trzy cele ogólne SUERMB, tj. Ocalenie morza, Rozwój połączeń w regionie i Zwiększenie dobrobytu. Ponadto jako istotne dla Programu wskazano następujące obszary tematyczne: Bioekonomia, Kultura, Edukacja, Energia, Bezpieczeństwo, Zdrowie, Innowacje, Biogeny, Turystyka i Transport oraz Działanie Horyzontalne Klimat.

Podlaskie (RPO WP)

W Strategii Rozwoju Województwa Podlaskiego 2020 wskazano, że choć Podlasie nie jest regionem leżącym bezpośrednio nad Morzem Bałtyckim, jest elementem przestrzeni bałtyckiej.

We wnioskach o dofinansowanie projektów realizujących założenia RPO WP 2014-2020 możliwe jest wskazanie komplementarności ze Strategią UE dla regionu Morza Bałtyckiego.

Przy opracowywaniu założeń Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego 2014-2020 (RPO WP) zostały uwzględnione cele ogólne i obszary tematyczne SUERMB, a wiele kierunków interwencji programu przyczynia się pośrednio do realizacji celów SUERMB.

W realizację celu SUERMB nr 1: „Ocalenie morza” wpisuje się w ramach RPO WP interwencja na rzecz:

- różnorodności biologicznej i dobrego stanu środowiska przyrodniczego regionu. W tym kontekście istotne jest racjonalne gospodarowanie zasobami środowiska oraz upowszechnianie gospodarki niskoemisyjnej na rzecz poprawy bilansu energetycznego, inwestycje z zakresu gospodarki wodno-ściekowej i odpadowej. Wsparcie jest realizowane poprzez projekty wpisujące się w Cel tematyczny RPOWP nr 6 - CT6 (EFRR), tj. Zachowanie i ochrona środowiska oraz promowanie efektywnego

gospodarowania zasobami; w CT4 (EFRR), tj. Wspieranie przejścia na gospodarkę niskoemisyjną we wszystkich sektorach oraz CT3 (EFRR) - Wzmacnianie konkurencyjności MŚP.

W realizację celu SUERMB nr 2 „Rozwój połączeń w regionie” wpisuje się w ramach RPO WP interwencja na rzecz:

- poprawy dostępności transportowej, poprawy bezpieczeństwa energetycznego, w tym zwiększenie wykorzystania OZE, realizowana w ramach CT7 (EFRR), tj. Promowanie zrównoważonego transportu i usuwanie niedoborów przepustowości w działaniu najważniejszej infrastruktury sieciowej oraz ww. CT4.

W realizację celu SUERMB nr 3: „Zwiększenie dobrobytu” wpisuje się interwencja na rzecz:

- wzmocnienia potencjału i konkurencyjności gospodarki, realizowana w ramach CT1 (EFRR), tj. Wzmacnianie badań naukowych, rozwoju technologicznego i innowacji oraz ww. CT3,
- wzrostu zatrudnienia, realizowana w ramach CT8 (EFRR+EFS), tj. Promowanie trwałego i wysokiej jakości zatrudnienia oraz wsparcie mobilności pracowników,
- poprawy spójności społecznej, realizowana w ramach CT9 (EFRR+EFS), tj. Promowanie włączenia społecznego, walka z ubóstwem i wszelką dyskryminacją,
- poprawy dostępu do wysokiej jakości edukacji i kształcenia, realizowana w ramach CT10 (EFRR+EFS), tj. Inwestowanie w kształcenie, szkolenie oraz szkolenie zawodowe na rzecz zdobywania umiejętności i uczenia się przez całe życie,
- rozwoju e-usług publicznych, realizowana w ramach CT2 (EFRR), tj. Zwiększenie dostępności, stopnia wykorzystania i jakości TIK,
- ochrony dziedzictwa kulturowego realizowana w ramach ww. CT6.

Według stanu na dzień 31.12.2020 r. podpisano 3502 umowy o dofinansowanie projektów wpisujących się w realizację Strategii Unii Europejskiej dla Regionu Morza Bałtyckiego na kwotę ogółem 6 330 288 070,07 PLN, w tym dofinansowania w wys. 5 001 205 501,05 PLN.

Ponadto w Strategii Rozwoju Województwa Podlaskiego 2030 (SRWP 2030), przyjętej w dniu 27 kwietnia 2020 r przez Sejmik Województwa Podlaskiego, powiązano wskazane cele strategiczne z celami SUERMB. W strategii założono realizację następujących celów strategicznych: 1. Dynamiczna gospodarka; 2. Zasobni mieszkańcy i 3. Partnerski region.

Pomorskie (RPO WP)

Zgodnie z zapisami Programu, obszary bezpośredniej komplementarności pomiędzy RPO WP a SUERMB występują przede wszystkim w następujących osiach priorytetowych programu: OP 1 *Komercjalizacja wiedzy*, OP 2 *Przedsiębiorstwa*, OP 8 *Konwersja*, OP 10 *Energia* oraz OP 11 *Środowisko*. W ramach ww. Osi wprowadzono następujące mechanizmy:

- dodatkowe punkty przy ocenie projektów dla tych, które wykażą komplementarność;
- możliwość organizowania dedykowanych konkursów na projekty dotyczące wsparcia SUERMB.

Przy ocenie bierze się pod uwagę realizację wskaźników SUERMB, partnerstwo w projekcie w obszarze regionu Morza Bałtyckiego oraz czy jest to projekt flagowy SUERMB.

Według stanu na 31 grudnia 2020 r. zakontraktowano 578 projektów ogólnie wpisujących się w cele SUERMB na łączną wartość dofinansowania UE blisko 3,20 mld złotych.

Projektów, które w sposób bezpośredni realizują SUERMB (tj. tych, które w ramach oceny strategicznej otrzymały dodatkowe punkty w ramach kryterium związanego z SUERMB) zidentyfikowano łącznie 178 o wartości dofinansowania UE ponad 798 mln złotych.

Śląskie (RPO WSL)

SUERMB w ramach RPO WSL jest wdrażana pośrednio przez realizację projektów wpisujących się w trzy cele Strategii:

- Cel 1 Ocalenie morza – w ramach RPO WSL środki zostały przeznaczone na przedsięwzięcia z zakresu gospodarki ściekowej oraz gospodarki odpadami.

- Cel 2 Rozwój połączeń w regionie – w ramach RPO WSL zostały wzmocnione powiązania transportowe poprzez wsparcie infrastruktury drogowej i kolejowej. Ponadto zostały wsparte projekty z zakresu energetyki i rozwoju transportu niskoemisyjnego.
- Cel 3 Zwiększenie dobrobytu - w ramach RPO WSL zostało wdrożone wsparcie przedsiębiorczości, innowacyjności gospodarki, technologii informacyjno-komunikacyjnych, promowanie trwałego i wysokiej jakości zatrudnienia, przedsięwzięć na rzecz włączenia społecznego, walki z ubóstwem oraz wsparcia edukacji.

RPO WSL 2014-2020 wspiera obszary, które są spójne z Planem Działania Strategii UE dla regionu Morza Bałtyckiego i realizują wszystkie trzy jej cele.

W ramach Osi Priorytetowej V. *Ochrona środowiska i efektywne wykorzystanie zasobów* wspierane są przedsięwzięcia z zakresu gospodarki ściekowej oraz z zakresu gospodarki odpadami. Program przyczynia się zatem do realizacji celu pierwszego Strategii – Ochrona morza.

W ramach Osi Priorytetowej IV. *Efektywność energetyczna, odnawialne źródła energii i gospodarka niskoemisyjna* oraz Osi Priorytetowej VI. *Transport*, Program wspiera wzmacnianie powiązań transportowych oraz inwestycje w zakresie infrastruktury drogowej i kolejowej, jak i obszaru transportu publicznego. Ponadto, wspierane są projekty z zakresu energetyki i rozwoju transportu niskoemisyjnego. Wszystkie te działania wpisują się w realizację celu drugiego Strategii – Rozwój połączeń w regionie.

Ponadto, w ramach pozostałych Osi Priorytetowych RPO WSL 2014-2020 wspierane są działania w zakresie przedsiębiorczości, wzmocnienia innowacyjności gospodarki, technologii informacyjno-komunikacyjnych, promowania trwałego i wysokiej jakości zatrudnienia, przedsięwzięć na rzecz włączenia społecznego, walki z ubóstwem oraz wsparcia edukacji. Działania te przyczynią się do realizacji celu trzeciego Strategii - Wzrost dobrobytu.

W 2020 roku w ramach RPO WSL 2014-2020 realizowanych było 29 naborów na kwotę ponad 695 mln zł. Nabory dotyczyły działań realizujących głównie pierwszy i trzeci cel Strategii, z zakresu: gospodarki odpadami, badań, rozwoju i innowacji w MŚP, rozwoju cyfrowych usług publicznych, aktywnych form przeciwdziałaniu bezrobociu, włączenia społecznego, rewitalizacji infrastruktury społecznej i zdrowotnej oraz wzmocnienia potencjału edukacyjnego. Realizowane były też nabory z zakresu poprawy efektywności energetycznej i odnawialnych źródeł energii.

Świętokrzyskie (RPO WŚ)

Interwencja Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014-2020 przyczynia się w sposób pośredni do realizacji wszystkich trzech celów SUERMB, tj. Celu 1 - Ocalenie morza; Celu 2 - Rozwój połączeń w regionie oraz Celu 3 - Zwiększenie dobrobytu. Wpływ na powyższe Cele mają działania realizowane w ramach wszystkich 10 Osi priorytetowych RPO WŚ (z wyłączeniem OP 11. Pomoc Techniczna). Do końca 2020 roku wartość wszystkich umów zawartych w ramach Programu wyniosła 5 466 377 060 PLN dofinansowania UE. Na realizację działań powiązanych z celami SUERMB (zgodnie z właściwymi kodami interwencji) wpływają projekty o wartości dofinansowania UE 5 011 232 696 PLN, przy czym kwota 3 658 517 223 PLN dotyczy projektów współfinansowanych ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, które odpowiadają pośrednio za wszystkie trzy Cele SUERMB oraz 1 352 715 364 PLN w zakresie projektów współfinansowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego, wpływających głównie na realizację Celu 3 (Zwiększenie dobrobytu).

Największa wartość środków dofinansowania EFRR RPO WŚ 2014-2020, które w sposób pośredni przyczyniają się do osiągnięcia celów SUERMB, dotyczy umów zawartych w ramach:

- Osi priorytetowej 2. Konkurencyjna gospodarka – kontraktacja środków UE: 746 560 115 PLN, przeważające działania wspierające inwestycje produkcyjne w MŚP, tj. 615 987 006 PLN.
- Osi priorytetowej 3. Efektywna i zielona energia – kontraktacja środków UE: 685 730 923 PLN, przeważające inwestycje dot. poprawy efektywności energetycznej oraz przejścia na gospodarkę niskoemisyjną tj. 377 522 463 PLN.
- Osi priorytetowej 7. Sprawne usługi publiczne – kontraktacja środków UE: 518 518 102 PLN, przeważające inwestycje w infrastrukturę ochrony zdrowia tj. 202 224 677 PLN.

- Osi priorytetowej 5. Nowoczesna komunikacja – kontraktacja środków UE: 517 358 297 PLN, przeważające inwestycje w zakresie rozbudowy infrastruktury drogowej tj. 418 261 938 PLN.
- Osi priorytetowej 4. Dziedzictwo naturalne i kulturowe – kontraktacja środków UE: 508 790 123 PLN, przeważające inwestycje dot. gospodarki wodno-ściekowej tj. 302 578 345 PLN.

W ramach projektów przyczyniających się do realizacji celów SUERMB współfinansowanych ze środków EFS RPO WŚ wskazać należy:

- Oś priorytetową 10. Otwarty rynek pracy - kontraktacja środków UE: 514 842 373 PLN, przeważające działania ukierunkowane na wsparcie dostępu do zatrudnienia dla osób poszukujących pracy i osób biernych zawodowo, tj. 283 447 817 PLN.
- Oś priorytetową 9. Włączenie społeczne i walka z ubóstwem - kontraktacja środków UE: 419 539 091 PLN, przeważające działania wspierające dostęp do wysokiej jakości usług społecznych i zdrowotnych, tj. 303 375 633 PLN.
- Oś priorytetową 8. Rozwój edukacji i aktywne społeczeństwo - kontraktacja środków UE: 418 333 900 PLN, przeważające działania dot. rozwoju i podnoszenia jakości szkolnictwa zawodowego i kształcenia ustawicznego, tj. 166 004 836 PLN.

Warmińsko-Mazurskie (RPO WiM)

Cele Strategii Unii Europejskiej dla Regionu Morza Bałtyckiego, jej obszary tematyczne oraz działania horyzontalne zostały wzięte pod uwagę na etapie definiowania celów szczegółowych i zakresu wsparcia RPO WiM 2014-2020. W wyniku zgodności kierunków interwencji z obszarami tematycznymi Strategii, wszystkie osie priorytetowe Programu wpływają pośrednio na realizację SUERMB.

Do końca 2020 roku blisko 66% zakontraktowanych środków UE (tj. 1 011 927 277 euro) zostało przeznaczonych na projekty bezpośrednio realizujące cele Strategii. Najwięcej z nich, około 64%, wpisuje się w cel „Zwiększenie dobrobytu” poprzez m.in.: poprawę konkurencyjności regionu Morza Bałtyckiego na rynku globalnym, przystosowanie do zmiany klimatu, zapobieganie ryzyku oraz zarządzanie ryzykiem. Znaczna część środków, ok. 29%, realizuje cel „Rozwój połączeń w regionie”: poprzez poprawę jakości infrastruktury transportowej, energetycznej, w regionie południowego Bałtyku. Najmniej, bo ok. 7% przeznaczonych zostało na cel „Ocalenie morza”. W ujęciu poszczególnych obszarów tematycznych, najwięcej środków zaangażowanych zostało w obszary: Transport (20%), Innowacje (16%), Energia (15%), Edukacja (12%), Turystyka (9%) oraz Zdrowie (9%).

Szczególnie istotna z punktu widzenia SUERMB jest interwencja w ramach osi priorytetowej Inteligentna Gospodarka Warmii i Mazur, która dzięki koncentracji na inteligentnych specjalizacjach: ekonomia wody, drewno i meblarstwo oraz żywność wysokiej jakości, wspiera rozwój sektorów gospodarki o istotnym potencjale wzrostu w regionie Morza Bałtyckiego. Do końca 2020 r. w ramach osi priorytetowej zakontraktowano 265 672 731 euro środków UE realizujących cele Strategii. Stanowi to około 1/4 łącznego wkładu RPO WiM 2014-2020 w cele SUE RMB.

Ponadto województwo warmińsko-mazurskie jako partner stowarzyszony uczestniczyło w projekcie flagowym SUERMB Interconnect (w ramach Obszaru Tematycznego Transport, realizując cel szczegółowy 2.1. Dobre warunki transportowe), poświęconym możliwości wprowadzenia innowacyjnych rozwiązań w funkcjonowaniu publicznego transportu zbiorowego oraz rozwoju połączeń w wymiarze międzyregionalnym i transgranicznym. Projekt wpłynął również na inicjatywę powołania Grupy roboczej w ramach Euroregionu Bałtyk, skoncentrowanej na sprawach mobilności (*Mobility Core Group*). Zadaniem grupy ma być m.in. zapewnienie trwałości rezultatów projektu. Projekt Interconnect finansowany był z programu Interreg Południowy Bałtyk 2014-2020.

Kolejna inicjatywa w województwie to zakończony już projekt Umbrella (wpisujący się w Działanie Horyzontalne Zdolności oraz pośrednio w cel szczegółowy 2.3. Łączenie ludzi w regionie), mający na celu wzmocnienie możliwości współpracy transgranicznej lokalnych podmiotów w regionie Południowego Bałtyku, zrealizowany w ramach programu Interreg Południowy Bałtyk 2014-2020. Uczestniczyło w nim kilkadziesiąt gmin regionu, członków Stowarzyszenia Gmin RP Euroregion Bałtyk (lidera projektu). Idea projektu będzie kontynuowana w nowej perspektywie pod nazwą Umbrella 2.0.

Ponadto miasto Olsztyn uczestniczy w projekcie flagowym SUMBA, zajmującym się zrównoważoną mobilnością miejską i dojazdową w miastach bałtyckich. Projekt bezpośrednio wpisuje się w Działanie Horyzontalne Klimat i pośrednio w Obszar Tematyczny Transport. Jest realizowany jest w ramach programu Interreg Region Morza Bałtyckiego 2014-2020.

Wielkopolskie (WRPO 2014+)

Realizacja Wielkopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2014-2020 (WRPO 2014+) ma znaczenie dla osiągania celów określonych w SUERMB. Biorąc pod uwagę położenie geograficzne Wielkopolski (leży całkowicie w zlewni Morza Bałtyckiego), istotne dla celu „Ochrona morza” (*Safe the sea*), wdrażane są projekty z zakresu gospodarki wodno-ściekowej, gospodarowania odpadami, a także projekty przeciwdziałające negatywnym skutkom zmian klimatu i ochrony środowiska.

Z kolei celowi „Wzrost połączeń w regionie” (*Connect the region*) sprzyja wspieranie działań związanych z poprawą spójności komunikacyjnej w Wielkopolsce, m. in. poprzez projekty realizowane w ramach Osi Priorytetowej 5. *Transport* oraz Osi Priorytetowej 3. *Energia*. Każda oś priorytetowa i działanie wynikające z WRPO mają na celu poprawę dobrobytu mieszkańców regionu, dbałość o środowisko i szeroko rozumiany rozwój regionu, a zatem współgrają ze wszystkimi celami SUERMB, także celem SUERMB „Wzrost dobrobytu” (*Increase Prosperity*).

W Województwie Wielkopolskim wdrażane są także programy INTERREG, które realizują cele SUERMB. Urząd Marszałkowski Województwa Wielkopolskiego jest partnerem w:

- projekcie COMPETE IN (projekt wpiera MŚP w internacjonalizacji; w 2020 r. zostały m.in. zorganizowane spotkania robocze oraz konferencja podsumowująca projekt);
- projekcie RELOS3 (w 2020 r. podjęto działania: wypracowanie Regionalnego Planu Działań pt. „Transformacja gospodarcza subregionów w Wielkopolsce – kierunek wodór”; uwzględnienie w zapisach RIS 2030 promowanego przez RELOS3 podejścia subregionalnego w zakresie realizacji strategii inteligentnych specjalizacji);
- projekcie ECOWASTE 4 FOOD (w ramach projektu wspierane jest przejście gospodarki w kierunku zasobooszczędnej, promowanie zielonego wzrostu, ekoinnowacji i zarządzania efektywnością środowiskową w sektorze publicznym i prywatnym). W 2020 roku w ramach projektu przeprowadzono konkurs „Planuj, nie marnuj!” wśród wielkopolskich szkół ponadpodstawowych; przed zmarnowaniem uratowano prawie 1 192 tony żywności, pokrywając koszty jej transportu ze związków stowarzyszeń banków żywności w Wielkopolsce, za pośrednictwem lokalnych organizacji, do osób potrzebujących wsparcia żywnościowego).

Ponadto Województwo realizuje:

- projekt C-Track 50 – Umieszczenie regionów na drodze do neutralności węglowej w 2050 (*Putting regions on track for carbon neutrality by 2050*) w ramach programu HORYZONT 2020.
- W 2020 roku rozpoczęła się realizacja projektu REGIAMOBIL - Enhancing Mobility Services in Rural Regions, który służy polepszeniu jakości usług transportu publicznego w obszarach wiejskich.

W 2020 roku w Wielkopolsce przeprowadzono szereg działań mających na celu wspieranie sprawiedliwej transformacji Wielkopolski Wschodniej. Proces ten wspiera pośrednio wszystkie cele SUERMB.

Zachodniopomorskie

W roku 2020 Województwo Zachodniopomorskie podejmowało szereg starań na rzecz realizacji celów Strategii UE dla Regionu Morza Bałtyckiego.

Pierwsza grupa działań obejmowała realizację projektów finansowanych z funduszy zewnętrznych. W roku 2020 Województwo aktywnie wspierało integrację makroregionu w obszarze kultury oraz turystyki. Szczególną uwagę poświęcono również zrównoważonemu wykorzystaniu dziedzictwa kulturowego i naturalnego.

W ramach projektu flagowego SUERMB pn. Creative Ports, który ma na celu wspieranie zrównoważonego rozwoju przemysłu kultury i sektora kreatywnego oraz internacjonalizację branży kulturalnej i twórczej, zrealizowano m.in. następujące zadania:

- przygotowano analizy dotyczące rozwoju sektora w czasie pandemii,
- zaimplementowano narzędzia internacjonalizacji, w tym wirtualną wystawę designu, mebli i wzornictwa użytkowego projektantów z krajów Regionu Morza Bałtyckiego — Baltic Home Exhibition (<http://baltichome.wzp.pl/>),
- zakończono proces wymiany dobrych praktyk w zakresie tworzenia strategii na rzecz przemysłów kreatywnych.

W ramach projektu Baltic Heritage Routes, Województwo uczestniczy w realizacji ośmiu Tras Marzeń (*Dream Tours*), mających na celu efektywniejsze i zrównoważone wykorzystanie dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego Południowego Bałtyku. W ramach projektu Baltic Stories, w trzech krajach partnerskich (Polska, Szwecja, Litwa), zrealizowano warsztaty dla organizatorów wydarzeń kulturowych. Warsztaty były prowadzone w oparciu o ogólnodostępny, tłumaczony na cztery języki „Przewodnik zarządzania dla organizatorów wydarzeń”. Realizacja działania doprowadziła do profesjonalizacji wydarzeń i zwiększenia umiejętności zarządczych i komunikacyjnych uczestników. Działanie stworzyło nie tylko cenną przestrzeń wymiany doświadczeń i pomysłów, ale również dało okazję do budowy wspólnej tożsamości mieszkańców makroregionu.

Kolejnym projektem realizowanym w obszarze turystyki jest Biking South Baltic, który wspiera dialog między interesariuszami odpowiadającymi na tendencje społeczne związane z rozwojem ruchu rowerowego (turystyki aktywnej). Źródłem finansowania ww. projektów z obszaru turystyki jest Program Interreg Południowy Bałtyk 2014-2020. Tworzenie i promowanie innowacyjnych produktów i usług z zakresu turystyki przyczynia się do podkreślenia atutów i zwiększenia konkurencyjności makroregionu. Dlatego Województwo bierze również udział w działaniach na rzecz wzmocnienia zrównoważonego rozwoju społecznego poprzez udział w konsultacjach dot. rozwoju szlaków kulturowych Rady Europy.

Druga grupa działań obejmuje wsparcie projektów realizowanych na rzecz SUERMB w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego. RPO WZ uwzględnia założenia SUERMB, wspierając obszary, które są spójne z Planem Działania SUERMB i tym samym mają wpływ na realizację wszystkich trzech celów. Wprowadzone zostały mechanizmy dodatkowej punktacji dla projektów przyczyniających się do osiągnięcia celów SUERMB i/lub realizacji co najmniej jednego działania określonego w Planie Działania SUERMB. Ponadto, dla Działania 3.2 „Zarządzanie ryzykiem powodziowym” oraz Działania 5.7 „Budowa, rozbudowa lub modernizacja ogólnodostępnej infrastruktury szlaków żeglownych, utrzymanie dróg wodnych prowadzących do portów, monitoring dróg wodnych, w tym związany z systemami zarządzania ruchem”, spełnienie kryterium wkładu w realizację SUERMB jest warunkiem koniecznym do przyznania dofinansowania.

Trzecia grupa działań Województwa obejmuje kontynuację współpracy w ramach inicjatyw bałtyckich takich jak Forum Parlamentów Południowego Bałtyku oraz Forum Współpracy Subregionalnej Morza Bałtyckiego (BSSSC).

6. Zaangażowanie wybranych instytucji w SUERMB

Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego – koordynator Obszaru Tematycznego Innowacje²⁷

Działania w ramach OT Innowacje finansowane są w ramach projektu Pomoc Techniczna programu Interreg Vb BSR P3.012 „PACINNO-2”, którego liderem jest Bałtycki Instytut Finlandii z Tampere a drugim partnerem estońskie Ministerstwo Gospodarki i Komunikacji. Celem projektu była realizacja założeń dokumentów

²⁷ Obszar koordynowany wspólnie przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego RP, Bałtycki Instytut Finlandii z Tampere oraz Estońskie Ministerstwo Gospodarki i Komunikacji.

strategicznych przyjętych w ramach poprzedniej perspektywy finansowej: „PA-INNO Strategic Guide. Putting the Action Plan into Practice”²⁸ oraz „PA-INNO Monitoring Guide”²⁹.

Działania realizowane były w ramach wcześniej zidentyfikowanych priorytetów:

- cyfryzacja;
- umiędzynarodowienie;
- zarządzanie talentami i przedsiębiorczość (tzw. *cross-cutting themes and innovation enablers*); oraz w oparciu o strategiczne instrumenty:
- regionalne inteligentne specjalizacje;
- infrastruktura innowacji i tzw. *test beds*;
- klastry i inne struktury wsparcia innowacji.

Aktualizacja Planu Działania SUE RMB wymogła na OT Innowacje szereg dostosowań w priorytetach tematycznych, którymi obecnie są:

- innowacje oparte na wyzwaniach społeczno-gospodarczych;
- transformacja i innowacje cyfrowe;
- współtworzenie innowacji.

OT Innowacje pozostaje liderem w mapowaniu i rozwijaniu nowych obszarów dla innowacyjności w ramach SUERMB.

Najważniejsze rezultaty działań strategicznych PA-INNO:

- Pomimo pandemii, częściowo kontynuowana była realizacja kolejnego projektu Pomoc Techniczna programu Interreg Vb RMB – PACINNO-2 (P3.012). Niezrealizowane działania i inicjatywy typu „green-field” będą wznawiane sukcesywnie po ustąpieniu ograniczeń pandemicznych. W jego ramach głównymi obszarami zainteresowania są:
 - *BSR S-3 Ecosystem* – ekosystem rozwoju inteligentnych specjalizacji w RMB;
 - *BSR digital economy research / knowledge ecosystem* – rozwój i wspieranie ekosystemu badawczego na potrzeby jednolitego rynku cyfrowego.

W ramach obu obszarów zaplanowane i w niewielkim stopniu zrealizowane zostały dyskusje i warsztaty (3 wydarzenia online), których celem było stworzenie nowych platform współpracy w tych obszarach.

- Polski koordynator OT Innowacje zaangażowany był w przygotowanie aktualizacji programu „Innovation Express 2.0 – Synchronised Call for Proposals”, który bazował na doświadczeniach programu „Innovation Express” realizowanego pod auspicjami OT Innowacje w latach 2010-2016.
- W ramach Dorocznego Forum SUERMB w roku 2020 w Turku (wydarzenie online), polski koordynator wspierał organizację seminariów OT Innowacje i OT Edukacja (projekt Baltic Science Network i BSN_Powerhouse) pt. „Towards a sustainable BSR: the role of science and research” oraz „Macro-regional research cooperation – a crucial factor for implementing the Green Deal in the Baltic Sea Region”.
- W ramach tematyki cyfryzacji i nauki, zrealizowano w formule online warsztat pt. „Digital future of the BSR?”
- Ponadto podjęto szereg działań na rzecz wspierania współpracy z instytucjami zaangażowanymi w projekt *Baltic Science Network*, *BSN_Powerhouse* oraz agendę Rady Państw Morza Bałtyckiego ds. nauki, badań i innowacji (*CBSS Science, Research and Innovation Agenda*), w tym w ramach spotkania ministrów nauki państw regionu Morza Bałtyckiego.
- W ramach OT Innowacje, na posiedzeniu Komitetu Sterującego, został przedstawiony skrócony projekt „Planu Działania dla OT Innowacje”, uściślający zapisy nowego Planu Działania dla całej SUERMB. Głównym zadaniem OT Innowacje jest dalsze wzmacnianie globalnej konkurencyjności regionu Morza Bałtyckiego oraz tworzenie platform, wzmacniających ekosystemy współpracy na rzecz innowacji, badań, MŚP oraz cyfryzacji, w szczególności w obszarze transferu wiedzy z nauki do przemysłu oraz

²⁸ <http://norden.diva-portal.org/smash/get/diva2:957324/FULLTEXT01.pdf>

²⁹ <http://norden.diva-portal.org/smash/get/diva2:957324/ATTACHMENT01.pdf>

aktywnego mapowania nowych szans finansowania transnarodowych projektów badawczo-rozwojowych.

- Pośrednio wspierając projekty realizujące cele SUERMB, MNiSW ramach programu ministra „Projekty Międzynarodowe Współfinansowane”, wspierało polskie podmioty sektora szkolnictwa wyższego i nauki, realizujące projekty wymagające zapewnienia współfinansowania, m.in. w ramach Interreg Region Morza Bałtyckiego czy Interreg Południowy Bałtyk.
- Pandemia covid-19 ograniczyła działalność w ramach OT Innowacje, co spowodowało przeniesienie lub anulowanie części zamierzonych działań promocyjnych i warsztatowych w celu identyfikacji nowych platform czy sieci współpracy w konkretnych obszarach zainteresowania OT Innowacje.
- Nadal widoczny jest brak zainteresowania PL uczestników byciem liderem projektu, chociaż odsetek polskich partnerów jest na zadowalającym poziomie. Wśród uczestników projektów najczęściej pojawiająca się przyczyna takiego stanu rzeczy to wciąż niska świadomość wartości współpracy w ramach SUE RMB oraz trudności z rozliczeniem projektu oraz otrzymaniem certyfikatu FLC (kontroli pierwszego stopnia).

Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego – współkoordynator Obszaru Tematycznego Kultura³⁰

W ramach koordynacji Obszaru Tematycznego Kultura, MKiDN realizowało następujące działania:

- Regularny kontakt z partnerami projektu, przede wszystkim z Ministerstwem Sprawiedliwości, Spraw Europejskich, Równości i Ochrony Konsumenta niemieckiego kraju związkowego Szlezwik Holsztyn.
- Wewnętrzne konsultacyjne spotkania robocze z zaangażowanymi partnerami. Z uwagi na pandemię koronawirusa zdecydowana większość z nich odbyła się w formie zdalnej. Spotkania miały na celu dyskusję nt. koordynacji bieżących działań, m.in. organizacja wydarzeń, przygotowanie raportów.
- 13.01.2020 r. w Warszawie miało miejsce spotkanie Grupy Sterującej Obszaru Tematycznego Kultura poszerzone o udział zainteresowanych organizacji międzynarodowych (Sekretariat Rady Państw Morza Bałtyckiego, Partnerstwo Wymiaru Północnego ds. Kultury, Ars Baltica).
- Dwa warsztaty dotyczące zaangażowania mikrofunduszy na realizację działań kulturalnych (13-14.01.2020 r. w Warszawie oraz 02.10.2020 w formule zdalnej) oraz warsztaty poświęcone ochronie dziedzictwa kulturowego w regionie Morza Bałtyckiego na przykładzie architektury drewnianej (19.11.2020 w formule zdalnej).
- Opracowanie wielosektorowych rekomendacji oraz zaleceń w sprawie konserwacji oraz promocji zabytków architektury drewnianej na podstawie dobrych praktyk z państw regionu Morza Bałtyckiego.
- Aktywny udział w warsztatach „The Art of Being Healthy”, współorganizowanych z Obszarem Tematycznym Zdrowie (08.10.2020 r.). Wydarzenie miało na celu ocenę wpływu szeroko pojmowanych instytucji kultury na mentalność i samopoczucie obywateli w czasie izolacji społecznej, wynikającej z pandemii covid-19.
- Przedstawiciele OT Kultura wzięli również udział w 3 modułach warsztatów budowania zdolności (*capacity building*) dla koordynatorów Obszaru Tematycznego (EUSBSR SUPPORT), organizowanych przez *Norden Association* i Instytut Szwedzki. Tematem warsztatów były dostosowanie finansowania, proces projektowania, monitorowanie i ocena Planu Działania SUERMB oraz Agenda 2030 w strategiach makroregionalnych.
- OT Kultura odegrał również aktywną rolę podczas 11. Dorocznego Forum Strategii UE dla Regionu Morza Bałtyckiego. Na marginesie Forum, Koordynatorzy Obszaru zorganizowali warsztaty poświęcone pozyskiwaniu funduszy na działalność kulturalną oraz współorganizował z OT Zdrowie sesję poświęconą wpływowi kultury na zdrowie i kondycję społeczną w czasach pandemii.
- Aktywny udział w warsztatach poświęconych wdrażaniu SUERMB, skierowanych do polskich podmiotów (23.11.2020), prezentacja funkcjonowania i założeń OT Kultura.
- Nadanie nowej inicjatywie „Miast Kultury Morza Bałtyckiego” statusu projektu flagowego OT Kultura. Inicjatywa ma na celu budowę tożsamości regionalnej nad Bałtykiem.

³⁰ Obszar Tematyczny Kultura koordynowany jest wspólnie przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz Ministerstwo Sprawiedliwości, Spraw Europejskich, Równości i Ochrony Konsumenta Landu Szlezwik Holsztyn.

- Koordynatorzy OT Kultura byli zaangażowani w proces rewizji Planu Działania Strategii UE dla Regionu Morza Bałtyckiego. Dokonano aktualizacji działań i inicjatyw w części poświęconej opisowi Obszaru.

Ministerstwo Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej (Ministerstwo Infrastruktury) - współkoordynator Obszaru Tematycznego Biogeny³¹

W 2020 roku Ministerstwo Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej w ramach koordynacji OT Biogeny realizowało następujące działania:

W czerwcu 2020 r. Komitet Monitorujący Interreg Region Morza Bałtyckiego zatwierdził 37 projektów załączkowych (*seed money projects*), zgłoszonych w ramach poszczególnych obszarów tematycznych SUERMB. Wśród tych projektów zostały wybrane dwa z obszaru Biogeny:

- Climate Resilient Water and Wastewater Management in the BSR (WaterMan Seed)

Projekt ma na celu zmniejszenie spływów biogenów i substancji niebezpiecznych do wód podziemnych i Morza Bałtyckiego poprzez wdrażanie działań prowadzonych na wybrzeżu oraz w głębi kraju w zakresie m.in. planowania przestrzennego i gospodarki wodnej.

- Model Nutrients Reduction Solutions In Near-Coast Touristic Areas (NURSECOAST)

Celem tego projektu jest rozwój i ocena skuteczności metodologii dotyczącej dobrych praktyk w zakresie pomiaru jakości wody na wybrzeżu, źródeł zanieczyszczeń, nowych technologii i procesów już dostępnych i będących w fazie rozwoju.

Jesienią zakończył się projekt flagowy OT Biogeny: BEST. Ze względu na sytuację pandemiczną końcowe seminaria odbyły się równolegle w kilku państwach. 17 września w Estonii, 25 września w Finlandii, 29 września w Polsce, 30 września na Łotwie, 29 września w Rosji. Aktualnie w OT Biogeny funkcjonuje jeden projekt flagowy: DESIRE oraz dwie platformy: SuMaNu i BSR Water.

W 2020 roku odbyły się dwa posiedzenia Komitetu Sterującego OT Biogeny w formule zdalnej (28 września i 17 listopada 2020). Przedstawiciele OT Biogeny brali także udział w 11. Dorocznym Forum SUERMB 20 października 2020 r.

Ze względu na restrukturyzację administracji rządowej, w listopadzie 2020 r. koordynacja Obszaru Tematycznego Biogeny została przeniesiona z Ministerstwa Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej do Ministerstwa Infrastruktury.

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji

Obszar przeciwdziałania handlowi ludźmi

Obszar przeciwdziałania handlowi ludźmi wpisuje się w cel Strategii „Poprawa współpracy w obszarze zwalczania przestępczości transgranicznej” w ramach Obszaru Tematycznego Bezpieczeństwo (PA Secure). Przedstawiciele MSWiA aktywnie uczestniczą w spotkaniach ekspertów w ramach Grupy Zadaniowej ds. Przeciwdziałania Handlowi Ludźmi przy Radzie Państw Morza Bałtyckiego (CBSS Task Force against Trafficking in Human Beings).

Ponadto w ramach Grupy Zadaniowej ds. Przeciwdziałania Handlowi Ludźmi MSWiA realizuje projekt pn. CAPE - *Competence building, Assistance provision and Prosecution of labour exploitation cases in the Baltic Sea Region* (Budowanie kompetencji, wzmacnianie wsparcia oraz wspieranie systemu sprawiedliwości przy przeciwdziałaniu pracy przymusowej w regionie Morza Bałtyckiego).

Obszar ochrony ludności

Przedstawiciele Komendy Głównej Państwowej Straży Pożarnej (KG PSP), podległej MSWiA, brali udział w 14. Posiedzeniu Grupy Sterującej Obszaru Tematycznego „Bezpieczeństwo” (PA Secure) Strategii UE dla Regionu Morza Bałtyckiego. Gremium to służy uzgadnianiu flagowych projektów realizowanych przede

³¹ Obszar Tematyczny koordynowany był przez Ministerstwo Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej (Departament Gospodarki Wodnej i Żeglugi Śródlądowej) wspólnie z Ministerstwem Środowiska Finlandii.

wszystkim przez instytucje rządowe, samorządowe oraz podmioty naukowo-badawcze w obszarze ochrony ludności w regionie Morza Bałtyckiego, w tym służące realizacji SUERMB.

8 czerwca 2020 r. odbyło się wirtualne 18. Posiedzenie Dyrektorów Generalnych Ochrony Ludności Rady Państw Morza Bałtyckiego na zaproszenie Danii, sprawujące roczne przewodnictwo. Zgromadziło ono kierownictwo wiodących instytucji w Sieci Ochrony Ludności RPMB, w tym delegację polską pod przewodnictwem Zastępcy Komendanta Głównego PSP nadbryg. Adama Koniecznego. Podczas wideokonferencji podsumowano stan realizacji działań i projektów w ramach Obszaru Tematycznego „Bezpieczeństwo” SUERMB, w których zaangażowane są również podmioty z Polski, w tym Komenda Główna Państwowej Straży Pożarnej, Szkoła Główna Służby Pożarniczej i Centrum Naukowo-Badawcze Ochrony Przeciwpowodziowej – Państwowy Instytut Badawczy. Prowadzone działania obejmują szeroki zakres tematyczny: od identyfikacji wyzwań dla służb ratowniczych i administracji ochrony ludności, przez dopasowanie do nich badań, programów nauczania czy rozwiązań technologicznych, aż po rozwój zaangażowania społecznego w budowanie odporności na zdarzenia codzienne i poważne katastrofy. Dyrektorzy Generalni Ochrony Ludności RPMB, zatwierdzili zmiany we Wspólnej Deklaracji Wzmocnionej Współpracy w zakresie Ochrony Ludności w Regionie Morza Bałtyckiego przyjętej w 2017 r. w islandzkim Keflaviku. Ważnym elementem była dyskusja dotycząca zastosowanych strategii krajowych w reakcji na pandemię covid-19 oraz wymiana doświadczeń i wstępnych wniosków.

W 2020 r. Państwowa Straż Pożarna zaangażowana była w dwa projekty flagowe SUERMB, realizowane w ramach Obszaru Tematycznego Bezpieczeństwo:

- CASCADE – poświęcony rozwinięciu istniejących metodologii oceny ryzyka katastrof o kwestie zmian klimatu i wykorzystaniu tych metodologii we wsparciu władz lokalnych w budowaniu odporności na katastrofy (udział Szkoły Głównej Służby Pożarniczej);
- FIRE-IN – europejska sieć innowacji w obszarze pożarnictwa i ratownictwa (udział Szkoły Głównej Służby Pożarniczej i Centrum Naukowo-Badawczego Ochrony Przeciwpowodziowej).

Planowane jest włączenie projektu *Needs-based education and studies in societal security. Planned pre-study on strengthening the role of children and youth in building resilient societies (NEEDS)* do Obszaru Tematycznego Bezpieczeństwo. Celem projektu jest wykrycie luk i niedoborów w obszarze bezpieczeństwa społecznego a także wzmocnienie współpracy i dialogu pomiędzy ośrodkami naukowymi i ekspertami.

Współpraca służb granicznych (Obszary Tematyczne Bezpieczeństwo Morskie oraz Bezpieczeństwo - PA Safe i PA Secure)

Morski Oddział Straży Granicznej, realizując ustawowe zadania związane z ochroną granicy państwowej na morzu oraz sprawowaniem nadzoru nad eksploatacją polskich obszarów morskich i przestrzeganiem przez statki przepisów obowiązujących na tych obszarach, podejmuje działania, które wpisują się w obszary tematyczne Strategii, tj. realizuje działania na rzecz zapewnienia bezpieczeństwa żeglugi i ochrony portów morskich (monitorowanie żeglugi i przestrzegania przepisów obowiązujących na polskich obszarach morskich, udział w rzeczywistych akcjach ratowniczych i ćwiczeniach w zakresie poszukiwania i ratowania życia na morzu), a także działa na rzecz przeciwdziałania i zwalczania zagrożeń związanych z zanieczyszczeniem środowiska morskiego (PA Safe), jak również w ramach obszaru tematycznego bezpieczeństwo (PA Secure).

Do realizacji ww. zadań Morski Oddział SG wykorzystuje jednostki pływające SG i statki powietrzne SG oraz Zautomatyzowany System Radarowego Nadzoru polskich obszarów morskich (ZSRN), który obejmując swoim zasięgiem obserwacji akwen polskich obszarów morskich od granicy państwowej z Republiką Federalną Niemiec do granicy państwowej z Federacją Rosyjską pozwala na monitorowanie i analizowanie sytuacji żeglugowej.

W ramach HELCOM realizowane były wspólne patrole przy wykorzystaniu jednostek pływających Morskiego Oddziału Straży Granicznej, w których uczestniczyli inspektorzy z właściwych miejscowo Wojewódzkich Inspektoratów Ochrony Środowiska oraz Urzędów Morskich. Celem tych przedsięwzięć była kontrola przestrzegania przepisów o ochronie środowiska morskiego, a także prowadzenie badań jakości środowiska morskiego, obserwacji i oceny jego stanu oraz zachodzących w nim zmian.

Straż Graniczna angażowała się również w działania na forum Współpracy Służb Granicznych Państw Regionu Morza Bałtyckiego - BSRBCC (Baltic Sea Region Border Control Cooperation), w ramach którego realizowana jest bieżąca wymiana informacji na szczeblu operacyjnym, wspólne ćwiczenia i operacje w zakresie ochrony granic morskich i nadzoru nad obszarami morskimi (wybrane funkcje straży przybrzeżnej), współpraca w zakresie analizy ryzyka w regionie, a także wspólne szkolenia i wymiana doświadczeń na poziomie eksperckim.

Współpraca policyjna (PA Secure)

Aktywność polskiej Policji w tym obszarze nadal realizowana jest w ramach Grupy Zadaniowej Państw Regionu Morza Bałtyckiego ds. Zwalczania Przystępczości Zorganizowanej (BSTF).

Współpraca w ramach BSTF koncentruje się na wymianie informacji oraz dobrych praktyk w zakresie zwalczania przystępczości zorganizowanej, związanej m.in. z handlem narkotykami, handlem ludźmi, handlem bronią oraz przystępstwami o charakterze ekonomicznym.

Przewodnictwo w BSTF sprawowały Niemcy, którym Polska udzielała wsparcia operacyjnego.

Ministerstwo Rozwoju, Pracy i Technologii

W ramach Obszaru Tematycznego Turystyka, przedstawiciele MRPiT zrealizowali następujące działania:

- Udział w 13. Forum Turystycznym Państw Bałtyckich, zorganizowanym przez Litwę w formule zdalnej w dniu 12 listopada 2020 r.
- Udział w spotkaniu wysokiego szczebla w dniu 13.11.2020 r. w trakcie 13. Forum Turystycznego Państw Bałtyckich. W trakcie dyskusji przedstawiono polskie stanowisko w zakresie: wniosków dla branży turystycznej z sezonu letniego w roku 2020, wspólnych działań w regionie, konsolidacji środków na wspólną politykę turystyczną, marketingu i promocji, głównych wyzwań dla turystyki w regionie, analizy wartości w branży turystycznej, nowych form i formatów turystyki, przyszłości branży turystycznej po pandemii oraz warunków koniecznych dla trwałego ożywienia i odporności turystyki w regionie.
- Udział w 11. Dorocznym Forum SUERMB (20 października 2020 r.).
- Udział w pracach nad rewizją Planu Działania SUERMB w zakresie Obszaru Tematycznego Turystyka.

Ponadto:

- Promowanie udziału polskich podmiotów w konkursie na Nagrodę Zrównoważonej Turystyki (*Promocja zrównoważonej i konkurencyjnej turystyki w regionie Morza Bałtyckiego*), zorganizowanym przez Ministerstwo Gospodarki Litwy. Udział w pracach jury konkursowego.
- Udział w pracach Grupy Konsultacyjnej ds. Projektów Programu Interreg Bałtyk Południowy oraz Komitetu Konsultacyjnego do spraw Projektów Transnarodowych i Międzyregionalnych programów Interreg Europa Środkowa, Programu Interreg Region Morza Bałtyckiego i Programu Interreg Europa.

Ministerstwo Infrastruktury

Ministerstwo Infrastruktury pełni rolę Punktu Kontaktowego (*focal point*) dla dwóch Obszarów Tematycznych SUERMB: Bezpieczeństwo żegluga (PA Safe) oraz Czysta żegluga (PA Ship). W związku z tym przedstawiciele Departamentu Gospodarki Morskiej są zaangażowani w prace Komitetów Sterujących obu Obszarów, które są koordynowane przez Duńską Administrację Morską (DMA) i Fińską Agencję Bezpieczeństwa Transportu (Trafi).

10 listopada 2020 r. przedstawiciele Departamentu Gospodarki Morskiej wzięli udział w 15. Spotkaniu Komitetu Sterującego dla obszaru „Czysta Żegluga, zorganizowanego równolegle z półrocznym spotkaniem Komitetu Sterującego dla obszaru „Bezpieczna żegluga”. Jako wydarzenie towarzyszące w związku z tymi dwoma spotkaniami zorganizowane zostały krótkie warsztaty dla członków obu Komitetów Sterujących i innych interesariuszy.

Przedstawiciele DGM wzięli również udział w 11. Dorocznym Forum Strategii UE dla regionu Morza Bałtyckiego, które odbyło się w dniu 20 października 2020 r. w formule wideokonferencji oraz krajowych warsztatach w ramach Działania Horyzontalnego Zdolności (HA Capacity), zorganizowanych przez Związek Miast Bałtyckich w dniu 23 listopada 2020 r.

Ministerstwo Klimatu i Środowiska

Ze względu na znaczenie dla gospodarek narodowych oraz potrzeby regionalne, jednym z najważniejszych wymiarów Strategii UE dla regionu Morza Bałtyckiego jest Obszar Tematyczny Energia. Jego celami są rozwój energetycznego rynku wewnętrznego, bezpieczeństwo energetyczne, rozwijanie wykorzystania źródeł niskoemisyjnych, w tym odnawialnych oraz efektywność energetyczna. Cele te ponadto wpisują się w koncepcję budowy unii energetycznej.

Sektor elektroenergetyczny

Realizacja Obszaru Tematycznego Energia (*Policy Area Energy*) odbywa się przez wdrażanie Planu Działania BEMIP (*Baltic Energy Market Interconnection Plan*) z 2015 r. (*BEMIP Action Plan*)³², który stanowi integralną część SUERMB.

W 2020 r. Ministerstwo Aktywów Państwowych (do marca), a następnie Ministerstwo Klimatu oraz Ministerstwo Klimatu i Środowiska monitorowały stan realizacji procesu synchronizacji systemów elektroenergetycznych państw bałtyckich z systemem Europy kontynentalnej. Polityczne przesądzenie co do sposobu synchronizacji zostało osiągnięte w 2019 r. na szczepku szefów państw i rządów uczestniczących państw oraz Komisji Europejskiej.

W październiku 2020 r. na posiedzeniu Komitetu Koordynacyjnego instrumentu finansowego łącząc Europę (*CEF-Energy*), państwa członkowskie opowiedziały się za przyjęciem wiążącej rekomendacji dla Komisji Europejskiej w sprawie przyznania dofinansowania dla II fazy procesu synchronizacji, której koszt wyniesie 1,22 mld EUR (w tym Polska 536 mln EUR). Inwestycje tej fazy obejmują budowę podmorskiego kabla Polska – Litwa, rozbudowę infrastruktury przesyłowej na północy Polski oraz instalację urządzeń sieciowych w państwach bałtyckich (kompensatory synchroniczne), niezbędne do utrzymania pracy synchronicznej. Projekt Harmony Link został podzielony na dwie fazy – fazę przygotowawczą i fazę wdrożeniową. Zgodnie z tym podziałem przygotowane zostały wnioski o dofinansowanie z CEF.

Faza przygotowawcza zawiera prace studyjne wraz z koniecznymi do przeprowadzenia badaniami oraz przygotowanie dokumentacji przetargowych na budowę linii kablowej i stacji przyłączeniowych. Podpisanie umowy grantowej z CEF na tą fazę odbyło się 3 grudnia 2019 r. w Brukseli (kwota dofinansowania to 10,3 mln EUR łącznie dla dwóch operatorów: PSE i LitGrid). Faza wdrożeniowa rozpoczęła się wraz z podjęciem decyzji inwestycyjnej, powiązanej z otrzymaniem dofinansowania z instrumentu finansowego CEF.

W ramach wdrażania wewnętrznego rynku energii, Polska przyjęła w grudniu 2019 r. Plan działania dotyczący udostępniania do handlu międzyobszarowego energią elektryczną odpowiedniego, minimalnego poziomu zdolności przesyłowych, tj. 70% zdolności przesyłowych. W odniesieniu do regionu Morza Bałtyckiego, czyli połączeń asynchronicznych Polska – Szwecja i Polska – Litwa, taki poziom mocy jest udostępniany od początku 2020 r. w kierunku eksportu i importu z Litwy oraz eksportu do Szwecji, natomiast dla połączenia ze Szwecją w kierunku importu wymagany poziom minimalny zostanie osiągnięty z początkiem 2026 r.

Efektywność energetyczna

W 2020 r. kontynuowany był projekt Baltic Leadership Programme on Energy Efficiency (Bałtycki Program Przywództwa w obszarze efektywności energetycznej, skrót BLP EE) pod kierunkiem Instytutu Szwedzkiego (Swedish Institute). Projekt został zlecony i był realizowany w ścisłej współpracy z Ministerstwem Gospodarki Łotwy w ramach Obszaru Tematycznego Energia oraz Sekretariatem Rady Państw Morza Bałtyckiego w ramach Działania Horyzontalnego Klimat.

W 2020 r. odbyły się: (1) webinarium w dniu 10.01.2020 r. – poświęcone wymianie informacji pomiędzy krajami bałtyckimi o celach efektywności energetycznej, głównych projektach, programach oraz instrumentach finansowania poprawy efektywności energetycznej oraz (2) spotkanie w Rydze w dniach 10-12.02.2020 r., na którym przedstawiono m.in. przykłady obecnie realizowanych projektów transgranicznych oraz założenia Europejskiego Zielonego Ładu. Udział przedstawicieli Polski w projekcie BLP EE umożliwił wymianę doświadczeń z przedstawicielami różnych instytucji działających w regionie Morza Bałtyckiego w obszarze

³² W 2019 r. KE zainicjowała proces aktualizacji obowiązującego *BEMIP Action Plan* z 2015 r.

efektywności energetycznej. Pozwolił także na zdobycie wiedzy z zakresu strategii komunikacyjnej oraz skutecznych działań pozwalających na zmianę zachowania społeczeństwa, jak również na zapoznanie się z działalnością Instytutu Szwedzkiego, Obszarem Tematycznym Energia oraz Działaniem Horyzontalnym Klimat. W ramach projektu opracowane zostały dwa wnioski aplikacyjne projektów z udziałem polskiego partnera (Fundacja na rzecz Efektywnego Wykorzystania Energii) do funduszu załączkowego koordynowanego przez Instytut Szwedzki. Obydwa projekty (CommonAct oraz BSPonEE) otrzymały finansowanie i są realizowane.

Sektor gazu ziemnego

W sektorze gazu ziemnego kontynuowano prace na rzecz realizacji kluczowych projektów infrastrukturalnych, których uruchomienie zapewni wzrost bezpieczeństwa energetycznego regionu oraz dodatkowe wolumeny paliwa gazowego potrzebnego dla zrównoważonej transformacji energetycznej. Realizowane inwestycje wpisują się w strategiczne cele określone m.in. w przyjętej przez Radę Ministrów w lutym 2021 r. Polityce energetycznej Polski do 2040 r.

W 2020 r. zakończono proces uzyskiwania pozwoleń i decyzji administracyjnych dla wszystkich odcinków projektu Baltic Pipe oraz infrastruktury towarzyszącej. Projekt wszedł w fazę realizacji i rozpoczęto prace budowlane.

W zakresie zwiększania potencjału importu LNG, zakończono proces wyboru wykonawców wszystkich projektów wchodzących w skład programu rozbudowy części lądowej oraz morskiej terminalu LNG w Świnoujściu, a także rozpoczęto prace budowlane. Równolegle przeprowadzono niewiążące badanie rynku w sprawie zapotrzebowania na nowy pływający terminal regazyfikacyjny (FSRU) w Zatoce Gdańskiej. Prócz dalszej realizacji projektów dywersyfikacyjnych, rozpoczęto również prace budowlane na wszystkich odcinkach nowego połączenia z państwami bałtyckimi – połączenia międzysystemowego Polska – Litwa (GIPL – Gas Interconnection Poland – Lithuania).

OZE na Morzu Bałtyckim (offshore)

Morska energetyka wiatrowa rozwijana na Morzu Bałtyckim ma szansę odegrać znaczącą rolę w dążeniu do osiągnięcia neutralności klimatycznej Europy w perspektywie 2050 r. i transformacji energetycznej poszczególnych krajów regionu. Z tego powodu, w trakcie sesji ministerialnej konferencji Pomeranian Offshore Wind Conference, która odbyła się 30 września 2020 r. w Szczecinie, Polska zainicjowała współpracę krajów regionu Morza Bałtyckiego w zakresie rozwoju morskiej energetyki wiatrowej na Bałtyku. Wspólnie z Komisją Europejską oraz ministrami regionu Morza Bałtyckiego z Danii, Estonii, Finlandii, Litwy, Łotwy, Niemiec i Szwecji podpisano „Deklarację Bałtycką na rzecz Morskiej Energetyki Wiatrowej”. Celem tej współpracy jest przyspieszenie rozwoju mocy wiatrowych na Bałtyku, skoordynowanie i zoptymalizowanie działań prowadzących do wykorzystania w pełni energetycznego i gospodarczego potencjału morza. Deklaracja podkreśla potrzebę zwiększenia mocy morskiej energii wiatrowej w UE do 2050 r., szacowanej na co najmniej 20-krotność obecnej mocy zainstalowanej w UE-27 (12 GW). Z niedawnych badań wynika, że samo Morze Bałtyckie posiada potencjał morskiej energii wiatrowej wynoszący 93 GW. Tym samym akwen ten stanie się drugim pod względem potencjału energetyki morskiej zbiornikiem w Europie, zaraz po Morzu Północnym. Deklaracja stwarza nowe perspektywy partnerstwa regionalnego w dziedzinie morskiej energetyki wiatrowej, a także przyspiesza zrównoważone inwestycje w tym sektorze. Operacjonalizacja współpracy w ramach politycznej Deklaracji Bałtyckiej będzie odbywała się za pośrednictwem grupy roboczej High Level BEMIP.

We wrześniu 2020 r. Ministerstwo Klimatu i Środowiska przedstawiło zaktualizowaną wersję „Polityki energetycznej Polski do 2040 r.” (PEP2040), która została przyjęta przez Radę Ministrów na początku lutego 2021 r. Niskoemisyjna transformacja energetyczna przewidziana w PEP2040 będzie inicjować szersze zmiany modernizacyjne całej gospodarki, gwarantując bezpieczeństwo energetyczne, dbając o sprawiedliwy podział kosztów i ochronę najbardziej wrażliwych grup społecznych. Jednym z 8 projektów strategicznych projektu PEP2040 jest wdrożenie morskiej energetyki wiatrowej.

Ministerstwo Zdrowia

Ministerstwo Zdrowia uczestniczy w Partnerstwie Wymiaru Północnego w Dziedzinie Zdrowia i Opieki Społecznej NDPHS, które jest koordynatorem Obszaru Tematycznego Zdrowie SUERMB. W roku 2020 Polska przewodniczyła pracom Partnerstwa. W związku z pandemią covid-19 wszyscy członkowie NDPHS pracowali

zdalnie. Zaplanowane na wiosnę 2020 roku w Warszawie spotkania stron i przedstawicieli NDPHS zostały przeniesione na platformy internetowe. Pomimo takiego utrudnienia, w oparciu o wkłady grup eksperckich, Sekretariat NDPHS z sukcesem zgłosił do KE wnioszek o dofinansowanie działań Partnerstwa w kwocie blisko 2 mln EUR. Tematem wszystkich spotkań była opracowywana nowa Strategia Partnerstwa do 2027 roku.

Instytut Oceanologii Polskiej Akademii Nauk

Instytut Oceanologii Polskiej Akademii Nauk (IO PAN) prowadzi badania podstawowe procesów w środowisku morskim. Szereg badań statutowych jak i projektów naukowych jest realizowanych w obszarze Morza Bałtyckiego. Działania te, choć przede wszystkim motywowane problemami naukowymi, są zgodne z głównymi celami Strategii Unii Europejskiej dla regionu Morza Bałtyckiego, związanymi z ochroną środowiska, adaptacją do zmian klimatu oraz są źródłem wiedzy wspomagającej skuteczne i efektywne zarządzanie regionem.

W 2020 IO PAN realizował szereg działań będących realizacją celów zapisanych w Strategii:

- projekt DAIMON 2: Decision Aid for Marine Munitions - Wsparcie merytoryczne dla podejmowania decyzji w zakresie zatopionej amunicji.
- Infrastruktura badawcza EURO-ARGO, we współpracy z konsorcjum Europejska Infrastruktura Badawcza – wdrożenie systemu autonomicznych oceanicznych pływaków ARGO do obserwacji Bałtyku; opracowanie wymogów wynikających ze specyfiki akwenu, wodowanie aparatury badawczej, testy praktyczne, publikacja artykułu naukowego, włączenie do światowego systemu monitoringu mórz i oceanów. ARGO Polska jest komponentem globalnej sieci obserwacji *in situ* oceanu światowego.
- Projekt Land-Sea-Act (Land-sea interactions advancing Blue Growth in Baltic Sea coastal areas), nakierowany na procesy oddziaływania morze-ląd o znaczeniu dla „niebieskiego rozwoju” obszarów nadmorskich Morza Bałtyckiego.
- Utrzymanie i rozwój Systemu SatBałtyk, uruchomionego w ramach projektu POIG.01.01.02-22-011/09: *Satelitarna kontrola środowiska Morza Bałtyckiego*. System umożliwia sprawne i systematyczne monitorowanie stanu i prognozowanie zmian środowiska Bałtyku wraz z jego strefą brzegową. System SatBałtyk dostarcza aktualnych informacji w postaci map, danych liczbowych, prognoz zmian i opisów charakterystyk strukturalnych i funkcjonalnych środowiska Morza Bałtyckiego.
- W ramach realizowanych statutowych prac naukowych prowadzono badania procesów w Morzu Bałtyckim w zakresie fizyki, biologii, chemii i biochemii morza, zwracając szczególną uwagę na zjawiska mogące być efektem obserwowanych zmian klimatycznych. Wyniki tych prac przedstawiono w kilkudziesięciu publikacjach w czasopiśmie o globalnym zasięgu.

Euroregion Bałtyk

Projekt Umbrella

2 grudnia 2020 odbyła się finalna konferencja trwającego 3 lata projektu „*UMBRELLA - Boosting cross-border cooperation capacities of local actors in South Baltic Sea*”, współfinansowanego ze środków Programu Interreg Południowy Bałtyk 2014-2020. Liderem i inicjatorem projektu jest Stowarzyszenie Gmin RP Euroregion Bałtyk a pozostali dwaj polscy partnerzy projektu to Bałtycki Instytut Spraw Europejskich i Regionalnych (BISER) z Gdyni oraz Stowarzyszenie Pomorskie w Unii Europejskiej z Gdańska. Polscy partnerzy projektu byli wspierani przez Uniwersytet w Kłajpedzie, duńską gminę Guldborgsund oraz Region Kalmar ze Szwecji. Konferencja finalna miała charakter interaktywnego webinarium, wzbogaconego krótkimi nagraniami wideo prezentującymi ideę, cele oraz rezultaty projektu z perspektywy jego partnerów, z jednoczesnym spojrzeniem w przyszłość i kontynuacją założeń w postaci projektu Umbrella 2.0. rozpoczynającego się w 2021 roku.

Głównym założeniem konferencji było zwiększenie świadomości uczestników na temat korzyści współpracy międzynarodowej a zwłaszcza współpracy transgranicznej w obszarze Południowego Bałtyku. Koordynatorzy projektu Umbrella przekazali szereg informacji przybliżających beneficjentom cele Strategii UE dla Regionu Morza Bałtyckiego, Cele Zrównoważonego Rozwoju (SDG) oraz politykę Europejskiego Zielonego Ładu. W agendzie konferencji znalazły się również informacje dotyczące przyszłego Programu

Południowy Bałtyk, a także prezentacja wyników wywiadów z beneficjentami projektu Umbrella na temat przyszłości Programu.

W ramach projektu Umbrella³³:

- dokonano szczegółowej analizy 627 podmiotów w regionie Południowego Bałtyku i sporządzono raport oceniający potrzeby i potencjalne tematy projektów oraz bariery pojawiające się w sięganiu po środki Programu Interreg Południowy Bałtyk w ramach przyszłego okresu programowania (2021-2027). Projekt Umbrella zaprosił zainteresowane strony do udziału w 2 wydarzeniach zwiększających świadomość na temat współpracy międzynarodowej i możliwości finansowych oferowanych ze środków UE, istotnych dla Morza Bałtyckiego programów i sieci współpracy transgranicznej.
- Zorganizowano 3 transgraniczne konferencje z panelami tematycznymi dotyczącymi biogospodarki (Szwecja), energii i elektromobilności (Polska) oraz zrównoważonej turystyki (Dania).
- Odkonano 41 spotkań tematycznych z cyklu "poznaj swojego sąsiada" w celu nawiązania współpracy, w tym, w związku z pandemią covid- 19, 5 webinarów tematycznych prowadzonych przez międzynarodowych ekspertów.
- Przeprowadzono 12 krajowych szkoleń z zakresu zarządzania projektami w Szwecji, Danii, Polsce i na Litwie (3 szkolenia w każdym kraju), w których wzięło udział ponad 200 osób reprezentujących małe i średnie instytucje publiczne, organizacje pozarządowe oraz małe JST z obszaru Południowego Bałtyku.
- Interesariusze zostali zaproszeni do skorzystania z usługi "Rent-an-Expert", polegającej na wsparciu w przygotowaniach wartościowych wniosków projektowych.
- Stworzono pakiet szkoleniowy dotyczący zarządzania projektami: od pomysłu do wdrożenia projektów dofinansowanych z funduszy UE, w tym jedną sesję szkoleniową dla trenerów o charakterze „train-the-trainers”.
- Zorganizowano transgraniczne warsztaty na temat koncepcji i formułowania projektów, oraz 4 transgraniczne warsztaty w formule grup dyskusyjnych (wywiady fokusowe), w celu omówienia nadchodzącego okresu programowania 2021-2027.
- Wydano folder "Success stories - "The benefits of cross-border cooperation", prezentujący dobre praktyki projektów w ramach programu Interreg Południowy Bałtyk.

W ramach oferty projektowej Umbrella, beneficjentom udało się napisać 10 nowych aplikacji, zatwierdzonych w Programie Południowy Bałtyk, Instytucie Szwedzkim, programie Erasmus + a także innych programach Interreg.

Projekt Umbrella zaangażował w działania transgraniczne łącznie 277 lokalnych podmiotów i organizacji z obszaru Południowego Bałtyku.

UMBRELLA 2.0.

Euroregion Bałtyk podjął decyzję o kontynuacji działań wzmacniających zdolność lokalnych beneficjentów do współpracy międzynarodowej w ramach projektu Umbrella 2.0.

Projekt, realizowany wspólnie ze Związkiem Miast Bałtyckich (UBC) i Bałtycką Konferencją Współpracy Subregionalnej (BSSSC), został zatwierdzony w 2020 r.

Ma on na celu zainicjowanie procesu rozwoju silnych partnerstw wielostronnych, wzmocnienia modelu wielopoziomowego zarządzania w regionie Morza Bałtyckiego oraz wzmocnienie tzw. małych i średnich beneficjentów, w tym nowicjuszy we współpracy bałtyckiej.

Związek Miast Bałtyckich

Związek Miast Bałtyckich (ZMB) aktywnie uczestniczy we wdrażaniu Strategii UE dla Regionu Morza Bałtyckiego. ZMB był jednym z trzech koordynatorów Działania Horyzontalnego Zdolności wraz z Instytutem Szwedzkim i Stowarzyszeniem Norden, reprezentującym sieć organizacji pozarządowych Morza Bałtyckiego.

³³ Wszystkie materiały szkoleniowe oraz dane kontaktowe zainteresowanych podmiotów zostały zebrane na platformie Moodle <http://umbrellaproject.eu/moodle/>.

Komisje ZMB Sustainable Cities, Safe Cities oraz Grupa Zadaniowa Youth Employment and Well-being realizują projekty flagowe SUERMB.

Działanie Horyzontalne Zdolności (HA Capacity)

W 2020 roku najważniejszym przedsięwzięciem w ramach HA Capacity było zorganizowanie siedmiu warsztatów krajowych dla interesariuszy z Danii, Niemiec, Polski, Litwy, Łotwy, Estonii i Finlandii, które zostały przeprowadzone w formule zdalnej w listopadzie i grudniu 2020 r.

Miały one na celu promocję SUERMB, zwiększenie zainteresowania Strategią i zaangażowania partnerów, przekazanie wiedzy na temat europejskich instrumentów finansowych w latach 2021-2027. Uczestnicy, w tym przedstawiciele gmin, regionów, przedsiębiorstw, środowisk akademickich, różnych instytucji i organizacji omówili największe wyzwania we współpracy regionalnej. W warsztatach wzięło udział 324 uczestników.

11. Doroczne Forum SUERMB

ZMB i jego komisje współorganizowały następujące warsztaty w ramach 11. Dorocznego Forum SUERMB:

- *Reducing security risks related to the climate change and mainstreaming climate agenda in EUSBSR after 2020?* (12 października 2020 r., Komisja ZMB Sustainable Cities).
- *Unlocking the nutrient recycling potential in the Baltic Sea Region* (30 września 2020 r.)
Warsztaty zorganizowane w ramach projektów BSR WATER (bsrwater.eu) i SuMaNu (balticsumanu.eu).
- *STEAM – Science and Technology Path for Every Child and Youngster* (2 października 2020 r., Grupa Zadaniowa Youth Employment and Well-being).
- *Common Road Map for COOPERATION in BSR: Joint actions for Sustainable Region* (6 października 2020 r.). Warsztaty miały na celu omówienie możliwych formatów, działań i środków podjętych w celu dalszego rozwoju współpracy między zainteresowanymi stronami w UE i północno-zachodniej Rosji, zwłaszcza w obszarach, w których taka współpraca jest potrzebna, poprawia efektywność SUERMB i jest w interesie obu stron.

Projekty komisji ZMB

1. Grupa Zadaniowa Youth Employment and Well-being

W 2020 Grupa skupiła się na trzech zagadnieniach:

- STEAM (Nauka, Technologia, Inżynieria, Sztuka, Matematyka).
- Umiejętności podstawowe (młodzież z problemami w zakresie umiejętności podstawowych, takimi jak matematyka, umiejętność czytania i pisanie oraz IT).
- Atrakcyjność kształcenia i szkolenia zawodowego.

Wszystkie działania wspierały wdrażanie SUERMB, w szczególności Obszar Tematyczny Edukacja.

Działania:

- STEAM BSR - wizyta studyjna i warsztaty, Tallinn, 11-12.02. (18 uczestników).
- STEAM - warsztaty w ramach 11. Dorocznego Forum SUERMB (26 uczestników).
- Seminarium School to Work, 21.10.2020 r. (68 uczestników; 12 warsztatów).

2. Komisja Safe Cities

- Udział w posiedzeniach Grupy Sterującej Obszaru Tematycznego Bezpieczeństwo (PA Secure).
- Udział w pracach nad rewizją Planu Działania SUERMB (w Obszarze Bezpieczeństwo).
- Udział w projektach, które dotyczą Obszaru Tematycznego Bezpieczeństwo:
 - *Youth for safer youth* (finansowany w ramach CBSS PSF),
 - *ReSit – Situational Picture of Volunteerism for Societal Resilience in the Baltic Sea Region*, (finansowany przez Ministerstwo Spraw Zagranicznych Finlandii).
 - *CASCADE – Community Safety Action for Supporting Climate Adaptation and Development* (finansowany przez DG ECHO).
 - *NEEDS - The Needs-based education and studies in societal security* (Erasmus+).

3. Komisja Sustainable Cities

Główne działania:

- Platforma BSR WATER (Obszar Tematyczny Substancje niebezpieczne - PA Hazards). Platforma ułatwia wspólne opracowywanie zaleceń politycznych dotyczących zrównoważonego gospodarowania wodami opadowymi, recyklingu składników odżywczych i redukcji substancji niebezpiecznych.
- Projekt EMPEREST (*En-masse Mapping of PFAS In Wastewater Treatment Plant Effluents for Reuse Strategies in the Baltic Sea Region*), wdrażany we współpracy z PA Hazards.
- Projekt CASCADE.

Stowarzyszenie „Pomorskie w Unii Europejskiej”

Stowarzyszenie „Pomorskie w Unii Europejskiej” (SPUE) rozpowszechnia informacje nt. konferencji, seminariów i konsultacji dotyczących polityk UE, w tym polityki makroregionalnej i Strategii UE dla Regionu Morza Bałtyckiego, organizuje wydarzenia w obszarach tematycznych istotnych z punktu widzenia regionu i jego interesów, informuje o możliwościach finansowania projektów ze środków unijnych oraz wspiera pomorskie jednostki w zakresie poszukiwania partnerów do międzynarodowych konsorcjów projektowych oraz szeroko pojętej internacjonalizacji. W ramach działań ciągłych, Stowarzyszenie prowadzi stronę internetową pomorskieregion.eu oraz profile na portalach społecznościowych Facebook i Twitter, gdzie publikuje informacje nt. SUERMB.

Najważniejszą inicjatywą Stowarzyszenia „Pomorskie w Unii Europejskiej”, promującą SUERMB jest projekt „Let’s communicate!”, realizowany w ramach programu Interreg Region Morza Bałtyckiego 2014-2020. Celem projektu jest przedstawienie w sposób atrakcyjny i zrozumiały osiągnięć Strategii UE dla Regionu Morza Bałtyckiego. W ramach projektu prowadzone są działania komunikacyjne, promocyjne i szkoleniowe. W projekcie uczestniczą partnerzy z Finlandii (lider), Litwy, Norwegii, Polski i Łotwy. Projekt będzie kontynuowany do końca 2021 r.

W ciągu roku promowano Strategię UE dla Regionu Morza Bałtyckiego poprzez przygotowanie i publikację artykułów tematycznych i eksperckich.

Wydano magazyn cyfrowy „Baltic Stories” nt. sukcesów Strategii UE dla Regionu Morza Bałtyckiego, promowany szeroko przez organizacje bałtyckie (UBC, BSSSC, CBSS, Euroregion Baltic) oraz na spotkaniach dot. Strategii UE dla Regionu Morza Bałtyckiego³⁴. Magazyn ma być wydawany cyklicznie (co pół roku). Kolejne dwa numery zostaną wydane w ramach projektu Let’s Communicate!

Ponadto prowadzono aktywną współpracę z pozostałymi partnerami projektu Let’s Communicate! w zakresie działań komunikacyjnych oraz artykułów na stronie i postów w mediach społecznościowych Strategii. W ramach projektu prowadzone jest także wsparcie działań informacyjno-promocyjnych Narodowego Koordynatora.

W ramach BSSSC Autumn Youth Event oraz Baltic Sea Youth Platform w październiku 2020 r., koordynatorka projektu z SPUE prezentowała Strategię UE dla Regionu Morza Bałtyckiego i współprowadziła warsztaty z młodzieżą dotyczące wkładu i pomysłów młodych ludzi w kontekście realizacji SUERMB.

W związku z przewodnictwem Pomorza w organizacji Baltic Sea States Sub-regional Cooperation (BSSSC), koordynatorka projektu Let’s Communicate! była również zaangażowana w działania komunikacyjno-promocyjne BSSSC i pełniła rolę eksperta w zakresie Strategii UE dla Regionu Morza Bałtyckiego, dzieląc się informacjami nt. jej realizacji m.in. na posiedzeniach Zarządu BSSSC oraz przy okazji innych wydarzeń organizowanych w ramach pomorskiej prezydencji (wydarzenia młodzieżowe oraz spotkania tematyczne).

Ponadto, koordynatorka projektu Let’s Communicate! Brała udział w jesiennych warsztatach krajowych, zorganizowanych w ramach Działania Horyzontalnego Zdolności przez Związek Miast Bałtyckich, prezentując potencjalne kanały promocji SUERMB, w szczególności różne możliwości komunikowania poprzez media społecznościowe.

Nadbałtyckie Centrum Kultury

³⁴ <https://pomorskieregion.eu/en/baltic-stories-the-first-digital-magazine-about-the-eusbsr-is-n205>

Nadbałtyckie Centrum Kultury w Gdańsku jest partnerem w projekcie flagowym SUERMB „UrbiculturalPlanning” (2019-2021), dofinansowanym z programu Interreg Region Morza Bałtyckiego. Projekt ma na celu rozwój i ożywienie kulturalne dzielnic zlokalizowanych poza ścisłym centrum życia miejskiego. Zadania NCK w projekcie to:

- koordynacja prac nad dokumentem strategicznym „Road Map on Cultural Planning” – w 2020 r. ukończono prace nad wersją dokumentu w języku angielskim;
- działania z zakresu gamifikacji, w 2020 r. stworzono portal gameofgdansk.eu, zawierający zasoby do tworzenia gry typu gamebook;
- program rezydencji – w 2020 r. ukończyliśmy prace nad e-publikacją na ten temat.

NCK jest również w ciągłym kontakcie z koordynatorami Obszaru Tematycznego Kultura. W ramach tej współpracy NCK uczestniczył w warsztatach „10th PA Culture Strategic Project Development Workshop on microfunding in the Baltic Sea Region” w dniach 13-14 stycznia 2020 w Warszawie.

Uniwersytet Gdański

Rok 2020 był kolejnym, trzecim rokiem realizacji projektu *SEAPLANSPLACE Marine spatial planning instruments for sustainable marine governance*, realizowanym w ramach programu Interreg Południowy Bałtyk 2014-2020. Działania prowadzone przez Uniwersytet Gdański, lidera projektu SEAPLANSPLACE, we współpracy z partnerami z Niemiec, Danii, Szwecji i Litwy mają na celu wzmocnienie kompetencji osób wykonujących pracę lub przygotowujących się do podjęcia pracy związanej z morskim planowaniem przestrzennym (MSP) w kontekście zrównoważonego zarządzania morzem, co stanowi wsparcie rozwoju społeczno-gospodarczego, w tym w szczególności w wielu obszarach gospodarki morskiej. Działania edukacyjne skierowane na wzmocnienie kompetencji w MSP są niezbędne wobec obowiązku opracowania planów zagospodarowania przestrzennego obszarów morskich przez państwa członkowskie Unii Europejskiej do 31.03.2021 roku, następnie ich implementacji, wykonywania i zmian w przyszłości.

Szkolenia w ramach projektu realizowane były równolegle przez partnerów projektu w pięciu państwach Południowego Bałtyku. Zostały zaplanowane w formie warsztatów obejmujących zagadnienia praktyczne (studium przypadku). Istotny z punktu widzenia pełnego osiągnięcia celu szkoleń była dywersyfikacja grup uczestników m.in. ze względu na miejsce zatrudnienia, reprezentowaną branżę, doświadczenie zawodowe, potrzebę rozwoju zawodowego i zdobywania wiedzy. Reprezentowanymi branżami były: energetyka, w tym morska energetyka wiatrowa, gazownictwo, energetyka jądrowa, górnictwo morskie, agencje morskie, budownictwo morskie, nieruchomości i porty morskie. W szkoleniach brały również udział osoby z organizacji pozarządowych. Około 40 procent uczestników stanowili studenci i absolwenci uczelni wyższych różnych kierunków studiów. Przygotowano też do publikacji podręczniki, zawierające praktyczną wiedzę z zakresu MSP.

7. Wnioski

- Kraje basenu Morza Bałtyckiego pozostają ważnymi strategicznie partnerami Polski i należy dążyć do zacieśniania z nimi współpracy regionalnej. Strategia UE dla regionu Morza Bałtyckiego jest obecnie jednym z ważniejszych formatów takiej współpracy. Umożliwia ona podjęcie skoordynowanych działań na rzecz ochrony środowiska, spójności regionu i wzrostu gospodarczego z wykorzystaniem podejścia międzysektorowego, a także zwiększenie interakcji pomiędzy instytucjami, organizacjami i przedsiębiorstwami w ramach wspólnie generowanych i realizowanych projektów.
- Pandemia covid-19 miała istotny wpływ na współpracę w ramach SUERMB, zarówno w odniesieniu do formy, jak i intensywności kontaktów między interesariuszami. W wielu przypadkach, szczególnie w pierwszej połowie roku, obserwowane było przenoszenie lub anulowanie zaplanowanych wcześniej działań lub spotkań. Stopniowo interesariusze adaptowali się do nowych okoliczności, wykorzystując w pełni możliwości, jakie dają zdalne formy komunikacji. Zaletą wydarzeń w formule zdalnej okazała się możliwość udziału większej liczby uczestników, a tym samym przyciągnięcia potencjalnych nowych interesariuszy Strategii.
- W roku 2020 r. udało się uzgodnić tekst zrewidowanego Planu Działania na szczeblu Narodowych Koordynatorów. Pozwoli to na formalne uwzględnienie priorytetów SUERMB w przyszłych programach operacyjnych w ramach nowych Wieloletnich Ram Finansowych UE. Wersja uzgodniona przez Narodowych Koordynatorów pod koniec czerwca 2020 r. stanowi kompromis pomiędzy ośmioma państwami członkowskimi i Komisją Europejską, a jednocześnie w znacznym stopniu uwzględnia postulaty przedstawione przez Polskę.
- Choć zmiany nie uległy główne cele Strategii (*Save the Sea, Increase Prosperity, Connect the Region*), to pewnych korekt dokonano w zakresie zarządzania (zlikwidowanie działań horyzontalnych, powołanie Baltic Sea Strategy Point, systemowe wzmocnienie grup sterujących w ramach poszczególnych obszarów tematycznych). Jednocześnie zaktualizowano i ujednolicono zapisy dotyczące samych Obszarów Tematycznych.
- Utworzenia Baltic Sea Strategy Point może wpłynąć na sprawniejsze administrowanie w ramach SUERMB. Warto podkreślić, że tylko strategia bałtycka nie miała do dyspozycji dedykowanego wsparcia administracyjnego. Po raz pierwszy udało się skonsolidować funkcje pełnione dotychczas przez kilka podmiotów (m.in. komunikacja, *capacity building*). BSP, będąc swoistą pamięcią instytucjonalną Strategii, powinno stanowić wsparcie przede wszystkim dla państwa przewodniczącego grupie Narodowych Koordynatorów, ale także pozostałych NK i Koordynatorów Obszarów Tematycznych.
- Pomimo wielu dyskusji, nie udało się wypracować bardziej ambitnego podejścia państw członkowskich SUERMB w zakresie powiązań celów Strategii z programami operacyjnymi w perspektywie finansowej 2021-2027 (*embedding*).
- Odsetek polskich partnerów w projektach flagowych SUERMB jest na zadowalającym poziomie, choć niezmiennie widoczne jest mniejsze zainteresowanie podjęciem się roli lidera projektu.
- Na płaszczyźnie krajowej szczególne znaczenie w 2020 r. miała dobra współpraca Narodowego Koordynatora (MSZ) z przedstawicielami Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej w zakresie uwzględniania SUERMB w przyszłych programach operacyjnych (*embedding*).
- Niezmiennie ważnym pozostaje zaangażowanie ministerstw sektorowych we wdrażanie SUERMB, także za pośrednictwem punktów kontaktowych (tzw. *focal points*), wyznaczonych dla wszystkich Obszarów Tematycznych i Działów Horyzontalnych.